

Karta tożsamości charyzmatycznej Rodziny Salezjańskiej księdza Bosko

Z języka włoskiego przełożyła Katarzyna Woźniak

Wykaz skrótów

AA	<i>Apostolicam Actuositatem</i> – dekret o apostołstwie świeckich Soboru Watykańskiego II
ADMA	<i>Associazione di Maria Ausiliatrice</i> – Stowarzyszenie Maryi Wspomożycielki
AG	<i>Ad Gentes</i> – dekret Soboru Watykańskiego II o działalności misyjnej Kościoła
ACG	Akta Rady Generalnej Salezjanów Księdza Bosko
ACGS	Akta Kapituły Generalnej Specjalnej Salezjanów księdza Bosko (1971-1972)
ChL	<i>Christifideles laici</i> – posynodalna adhortacja apostolska Jana Pawła II o katolikach świeckich
Konst.	i symbol literowy grupy Rodziny Salezjańskiej – konstytucje lub dokumenty statutowe
DCE	<i>Deus caritas est</i> – encyklika Benedykta XVI (2006)
DS	<i>Damas Salesianas</i> – Salezjańskie Stowarzyszenie Kobiet
FMA	Córki Maryi Wspomożycielki Wiernych
FS	<i>Famiglia Salesiana</i> – Rodzina Salezjańska
GS	<i>Gaudium et spes</i> – konstytucja duszpasterska Soboru Watykańskiego II o Kościele w świecie współczesnym
LG	<i>Lumen Gentium</i> – konstytucja dogmatyczna Soboru Watykańskiego II o Kościele
MB	<i>Memorie Biografiche di Don Giovanni Bosco</i> : wspomnienia biograficzne ks. Jana Bosko
MD	<i>Mulieris dignitatem</i> – list apostolski Jana Pawła II o godności i powołaniu kobiety (1998)
NAe	<i>Nostra aetate</i> – deklaracja Soboru Watykańskiego II o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich
PC	<i>Perfectae caritatis</i> – dekret Soboru Watykańskiego II o przystosowanej odnowie życia zakonnego
PO	<i>Presbyterorum ordinis</i> – dekret Soboru Watykańskiego II o posłudze i życiu kapłanów
SCG	Siostry Miłości
SDB	Towarzystwo św. Franciszka Salezego – Salezjanie Księdza Bosko
SPVA	<i>Program Życia Apostolskiego Stowarzyszenia Salezjanów Współpracowników i Salezjanek Współpracownic – Statut</i> (2007)
SRS	<i>Sollicitudo rei socialis</i> – encyklika społeczna Jana Pawła II (1987)
UR	<i>Unitatis redintegratio</i> – dekret Soboru Watykańskiego II o ekumenizmie

VC *Vita consecrata* – posynodalna adhortacja apostolska Jana Pawła II o życiu konsekrowanym (1996)

Nota od tłumacza: w przekładzie polskim wszystkie cytaty z Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu za Biblią Tysiąclecia, wyd. IV, Poznań 1991.

Prezentacja *Karty tożsamości charyzmatycznej Rodziny Salezjańskiej księdza Bosko*

*Do Odpowiedzialnych na poziomie światowym
za Grupy Rodziny Salezjańskiej*

Najdrożsi Bracia i Siostry,

rozpoczynamy trzyletni okres przygotowań do uroczystych obchodów *dwusetnej rocznicy urodzin księdza Bosko*. Uczestniczą w nim w różny sposób wszystkie Grupy Rodziny Salezjańskiej i cały Ruch Salezjański. Okres od 16 sierpnia 2011 do 16 sierpnia 2015 to dla nas „czas łaski i odnowy”; dar Ducha, byśmy lepiej poznali i włączyli charyzmat księdza Bosko w życie osobiste i naszych Grup. Między innymi prezentowana dzisiaj *Karta tożsamości* ma nas zachęcić nas do wkroczenia na tę drogę i wyznaczać szlak wędrówki.

31 stycznia 1995 r., w Uroczystość św. Jana Bosko, ks. Idzi Viganò, siódmy następca księdza Bosko, przekazał nam *Kartę komunii Rodziny Salezjańskiej księdza Bosko*. We wstępie pisał, że zawiera ona „podstawowe i nieodzowne elementy naszej jedności w duchu księdza Bosko” – i dalej: „za punkt wyjścia przyjęto ducha Rodziny, ponieważ poczucie przynależności podsycają nie tyle reguły zewnętrzne, ile żywotność jednego ducha”. Treści, które ta pierwsza *Karta* wniosła do refleksji nad salezjańską duchowością, pozwalają nam lepiej zrozumieć, że jesteśmy *Rodziną duchową*, dlatego nasze wzajemne relacje opierają się na duchowości.

25 listopada 2000 r., we wspomnienie śmierci sługi bożej Matusi Małgorzaty, ks. Juan Edmundo Vecchi, ósmy następca księdza Bosko, przedstawił *Kartę posłannictwa Rodziny Salezjańskiej*. We wstępie czytamy, że opisuje ona „cele i wrażliwość Grup Rodziny Salezjańskiej w kategoriach apostolskiego posłannictwa”. Można powiedzieć, że dokument stanowi dla nas inspirację, ponieważ zaprasza każdą Grupę do zaangażowania w duchu salezjańskim. *Karta posłannictwa* pokazuje, że nasza rodzina jest *Rodziną apostolską*, działającą w duchu pastoralnym.

31 stycznia 2012 r., w Uroczystość św. Jana Bosko, w pierwszym roku przygotowań do dwusetnej rocznicy jego urodzin, jako dziewiąty następca księdza Bosko, oddaję w wasze ręce *Kartę tożsamości Rodziny Salezjańskiej księdza Bosko*, która jest i będzie wspólnym punktem odniesienia na szlaku wędrówki całej Rodziny Salezjańskiej i poszczególnych Grup. Pierwsza

wersja *Karty* została ogłoszona 24 maja 2011 r., w Uroczystość Maryi Wspomożycielki Wiernych. To Maryja, nasza Inspiracja i Oparcie, daje nam tę „pomoc” we wzrastaniu w charyzmacie. Ksiądz Viganò, w swoim pierwszym liście jako Przełożony Generalny SDB pisał, że „Maryja odnawia Rodzinę Salezjańską księdza Bosko”¹. Działa nieustannie także dziś, oświecając nasz rozum i otwierając serce na rozwijanie wspólnego charyzmatu.

Karta tożsamości jest owocem refleksji i doświadczeń Rodziny Salezjańskiej, zapoczątkowanych przez *Kartę komunii* i *Kartę posłannictwa*. Łączy w sobie najistotniejsze zapisy dwóch poprzednich dokumentów, gdyż zawarto w niej esencjonalne cechy Rodziny Salezjańskiej, czyli obecne we wszystkich Grupach, co pozwoli na wymianę doświadczeń, współpracę i zapewni wyrazistość.

Poświęcona jest zasadniczo charakterystyce charyzmatycznej tożsamości Rodziny Salezjańskiej, czyli wszystkim zagadnieniom związanym z posłannictwem, duchowością, relacjami, formacją, metodami wychowania i ewangelizacji. Oczywiście częścią tożsamości jest też historia charyzmatu, ukazująca jego początek i rozwój, ponieważ tożsamość pozbawiona pamięci i korzeni nie ma przed sobą przyszłości. By w zwięzły sposób zarysowując tożsamość charyzmatu salezjańskiego – naszego wspólnego dziedzictwa – w *Karcie* zebrano doświadczenia różnych Grup naszej Rodziny.

Zawarty w *Karcie* opis tożsamości charyzmatu salezjańskiego jest wynikiem długiego procesu refleksji i współpracy, przede wszystkim na forum Konsulty Światowej Rodziny Salezjańskiej. Mamy nadzieję, że większa świadomość i dzielenie jednej tożsamości przyczynią się do wzmocnienia jedności, poczucia przynależności do Rodziny i jej znaczenia. Brak wyraźnej tożsamości prowadzi do rozmycia ideałów, osłabienia więzi wewnętrznych i znaczenia podejmowanych działań. Dlatego zachęcam każdą Grupę Rodziny Salezjańskiej do ożywiania i wzmocniania wspólnej tożsamości, by stawała się darem dla całego Kościoła.

Jeśli uwierzemy w Rodzinę, znajdziemy entuzjazm, zasoby wewnętrzne i sposoby budowania tożsamości i wzmocnienia witalności Rodziny, co zaowocuje nowymi powołaniami.

Wszystko to zawieramy Duchowi Świętemu i Maryi Wspomożycielce, księdzu Bosko i naszym Świętym i Błogosławionym.

Na zakończenie przekazuję wyrazy braterskiej miłości i wdzięczności,

Pascual Chávez V.

IX Następca księdza Bosko

---

¹ I. Viganò, *Maria rinnova la Famiglia Salesiana di Don Bosco*, [w:] ACG nr 289, Rzym 25 marca 1978.

Rozdział pierwszy Rodzina Salezjańska w Kościele

Art. 1. Charyzmat i duchowość założyciela

Z pokorną i radosną wdzięcznością przyjmujemy, że ksiądz Bosko, z woli Boga i dzięki matczynej pomocy Maryi, zapoczątkował w Kościele nową formę życia ewangelicznego.

Duch Święty ukształtował w nim serce przepełnione wielką miłością do Boga i braci, zwłaszcza najmniejszych i najuboższych, tym samym uczynił go Ojcem i Nauczycielem nieprzebranej rzeszy młodzieży i założycielem dużej, duchowej i apostołskiej Rodziny.

Nieustanną inspiracją działań wychowawczych i ewangelizacyjnych księdza Bosko, wyznaczającą drogi jego życia, modlitwy i posłannictwa, była miłość duszpasterska, której źródłem i wzorem jest Chrystus Dobry Pasterz. W wezwaniu *Da mihi animas cetera tolle*, ksiądz Bosko wyraził swoją miłość Boga i młodzieży, gotowość na każde poświęcenie, byle zrealizować posłannictwo rozeznane we śnie, który przyśnił mu się, gdy był dziewięcioletnim chłopcem.

W 1841 roku, w odpowiedzi na potrzeby ówczesnej młodzieży i najniższych warstw społecznych, założył Oratorium, pomyślane jako duża, młodzieżowa rodzina oraz *Pobożne Towarzystwo św. Franciszka Salezego*. W zamyśle księdza Bosko Salezjanie stanowili żywą część Kościoła, uznającą w Papieżu centrum jego jedności.

Spotkanie z *Marią Dominiką Mazzarello* w 1864 roku przekonało księdza Bosko do poszerzenia działalności wychowawczej i objęcia nią także dziewcząt. Dlatego wspólnie ze świętą z Mornese, założył w 1872 roku *Instytut Córek Maryi Wspomożycielki Wiernych*, zajmujący się wychowaniem dziewcząt w tym samym duchu salezjańskim, ale interpretowanym w jej kobiecym kluczu.

Z księdzem Bosko związanych było też *wielu katolików świeckich*, kobiet i mężczyzn, poświęcających się z zapałem dla dobra młodzieży, obrony i wzmocnienia wiary wśród ludzi; w pracy z nimi doświadczył, czym jest siła i skuteczność współdziałania, dlatego założył *Stowarzyszenie Współpracowników Salezjańskich* (dzisiaj *Salezjanów Współpracowników*), którzy we własnych rodzinach, wspólnotach chrześcijańskich i w społeczeństwie realizowali ten sam apostołat młodzieżowy, ludowy i misyjny, ożywiany jednym duchem oratorium na Valdocco.

Na założenie pierwszych trzech Grup Rodziny Salezjańskiej ksiądz Bosko poświęcił czas i energię; zaangażował się w ich formację i organizację. Mimo że uznawał autonomię ich obszarów

działania, nie miał wątpliwości, że siła apostołska całej Rodziny zależy od jedności zamiarów, ducha, metod i stylu wychowania. Znakiem i gwarancją tej jedności był związek prawny Córek Maryi Wspomożycielki Wiernych i Salezjanów Współpracowników z Towarzystwem św. Franciszka Salezego, a zwłaszcza z jego Przełożonym Generalnym.

Żeby rozpowszechnić kult Eucharystii i pobożność Maryjną założył *Stowarzyszenie Czcieli Maryi Wspomożycielki* (dziś *Stowarzyszenie Maryi Wspomożycielki*). Wokół księdza Bosko zaczęli się też gromadzić pierwsi *Byli Wychowankowie*.

Art. 2. Rozwój Rodziny Salezjańskiej

Ksiądz Bosko był „wielkim charyzmatykiem”² i świętym, dlatego potrafił w sposób oryginalny znaleźć własne miejsce wśród innych Założycieli Instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń apostołatu świeckich w Kościele. Najlepszym tego dowodem fakt, że ziarno przez niego zasiane, z uznaniem i wdzięcznością wobec Założyciela, na przestrzeni lat rozwinęło się w rozłożyste drzewo.

W XX i na początku XXI wieku do pierwszych czterech Grup założonych przez księdza Bosko dołączyło wiele kolejnych. Niektóre duchowe dzieci księdza Bosko, zainspirowane jego przykładem, na różnych kontynentach i w różnych środowiskach społeczno-kulturowych, założyły nowe Grupy, czasami we współpracy z Córkami Maryi Wspomożycielki Wiernych i przy wsparciu Salezjanów Współpracowników oraz sympatyków dzieła salezjańskiego. Wiele z nich zostało na różnej podstawie oficjalnie przyjętych do Rodziny Salezjańskiej. Mimo iż realizują własne, niepowtarzalne powołanie, uznają w osobie księdza Bosko wspólnego „Patriarchę”, czują się ożywiane jego duchem, którego realizują na swój niepowtarzalny sposób. Wypełniają też jedno postannictwo służenia młodzieży, ubogim, cierpiącym oraz tym, którzy jeszcze nie słyszeli o Chrystusie. Także kolejne Grupy rozpoczęły proces włączania do jednej wielkiej Rodziny Salezjańskiej, stanowiącej *ważny znak żywotności Kościoła*.

W trakcie procesu odnowy, zapoczątkowanego przez Sobór Watykański II, coraz wyraźniej wzrastała świadomość członków poszczególnych Grup przynależności do jednej Rodziny duchowej i apostołskiej. Doprecyzowano też funkcję animacyjną Salezjanów księdza Bosko, podkreślając po raz kolejny nieodzowne przewodnictwo Przełożonego Generalnego SDB. Zwiększył się też wymiana doświadczeń i współpraca między Grupami, co w konsekwencji

---

² ACGS 7.

pozwoili na zbudowanie bardziej braterskiej komunii. Z coraz wiêkszym przekonaniem przygotowuje siê te¿ wspólne propozycje formacyjne oraz dziaania misyjne i uczestniczy w nich.

Art. 3. Struktura i charakter

Sowo *rodzina* oddaje charakter wiêzi pomiêdzy Grupami. Ich siãa jest rãzna, w zale¿noœci od przypadku. *Rodzina* nie oznacza wyãcznie powinowactwa czy zwyklej sympatii. Wyraza te¿ pewien sposób formalnej organizacji charyzmatycznej i duchowej komunii i pomaga precyzowaã rãzne stopnie przynale¿noœci.

O przynale¿noœci do Rodziny Salezjañskiej stanowi *jeden duch*, fundament poœlannictwa wynikajãcego z charyzmatu ksiêdza Bosko. Poszczególne Grupy czerpiã z niego, zachowujãc jednak *swój odrêbny i niepowtarzalny charakter*, dlatego w ka¿dym przypadku potrzeba mãdrego rozeznania, które mo¿e zakoñczyã siê oficjalnym wãlãczeniem do Rodziny Salezjañskiej.

Do Rodziny Salezjañskiej mo¿na przynale¿eã z rãżnych tytuów. Pierwszym jest przynale¿noœã Salezjanów konsekrowanych, Cãerek Maryi Wspomo¿ycielki Wiernych, Salezjanów i Salezjanek Wspãlpracownikãw i czãonkãw Stowarzyszenia Maryi Wspomo¿ycielki, poniewa¿ sã to pierwsze cztery Grupy zaão¿one przez ksiêdza Bosko i bezpoœredni spadkobiercy jego dzieãa. Stanowiã te¿ punkt odniesienia dla duchowoœci, obszaru poœlannictwa, metodologii dziaãania pedagogicznego i apostojskiego wszystkich kolejnych. Drugi dotyczy licznych Grup ¿ycia konsekrowanego (zarãwno zakonnego, jak instytucjãw œwieckich) oraz stowarzyszeñ katolickich, zaão¿onych z inicjatywy duchowych dzieci ksiêdza Bosko. Ubogacajã one Rodzinã Salezjañskã niepowtarzalnym sposobem realizowania jego charyzmatu i duchowoœci.

Nastêpnie mamy poszczególne *przypadki* w obrêbie szerokiego *Ruchu Salezjañskiego*, animowanego przez Rodzinã Salezjañskã. Nale¿ã do niego sympatycy dzieãa ksiêdza Bosko, Salezjañski Ruch Mãdzie¿owy, a mãwiãc ogãlniej salezjañski wolontariat spoãeczny i szerokie grono wychowawcãw, katechistãw, pracownikãw, sympatyzujãcych politykãw, wspãlpracownikãw, rãżnych wyznañ, religii i kultur na wszystkich kontynentach.

Oficjalnym dokumentem potwierdzajãcym wãlãczenie do Rodziny Salezjañskiej jest list Przeão¿onego Generalnego Towarzystwa œw. Franciszka Salezego wystosowywany w odpowiedzi na pisemnã proœbã Grupy starajãcej siê o uznanie przynale¿noœci do Rodziny Salezjañskiej, stwierdzajãcy ten fakt.

Art. 4. Jedność i różnorodność

Rodzina Salezjańska księdza Bosko jest wspólnotą charyzmatyczną i duchową, złożoną z różnych Grup, założonych i działających na mocy prawa, powiązanych między sobą więzami duchowego pokrewieństwa i apostołskiego powinowactwa. Tak rozumiana wspólnota uznaje *różnorodność* pod względem: płci, specyficznego powołania, posług pełnionych na rzecz Ludu Bożego, form życia zakonnego, konsekrowanego, świeckiego konsekrowanego, życia w celibacie (celibatariusze) lub związku małżeńskim, salezjańskiego projektu życia każdej Grupy zapisanego w jej dokumencie konstytucyjnym lub statucie, kontekstu społecznego, kulturowego, religijnego i eklezjalnego, w którym żyją i działają.

Jedność Rodziny Salezjańskiej podtrzymywana jest przez: właściwą wszystkim jej członkom konsekrację w sakramencie Chrztu Świętego, która włącza każdego w Misterium Trójcy Świętej i komunię z Kościołem; udział w posłannictwie salezjańskim do młodzieży i ubogich oraz propagowanie nowego chrześcijańskiego humanizmu; odnowione globalne obywatelstwo i solidarność nie znającą granic; zakorzenienie w duchu księdza Bosko; wymianę darów duchowych w obrębie Rodziny Salezjańskiej; kult Maryi Wspomożycielki Wiernych i odwołanie do księdza Bosko jako świętego Założyciela albo Patriarchy; szczególną więź z Przełożonym Generalnym Towarzystwa św. Franciszka Salezego, następcą księdza Bosko.

Art. 5. Tajemnica Trójcy Świętej źródłem komunii

Apostolska Rodzina księdza Bosko to przede wszystkim Rodzina charyzmatyczna, to znaczy, że jest darem Ducha Świętego dla Kościoła, by pełniła w nim swoje posłannictwo (por. 1 Kor 12,1.4-6), ponieważ jej najprawdziwsze i najgłębsze korzenie wyrastają z Misterium Trójcy Świętej, czyli nieskończenie wielkiej miłości jednoczącej Ojca, Syna i Ducha, źródła, modelu i celu każdej rodziny ludzkiej.

Ze względu na to źródło, członkowie Rodziny Salezjańskiej uznają w swoim życiu prymat Boga-Komunii, który stanowi sedno *mistyki* salezjańskiej³.

Komunia z Bogiem zapisana została w tekstach konstytucji i dokumentów założycielskich poszczególnych Grup.

---

³ Por. I. Viganò, *Discorso di chiusura*, [w:] *Atti del Convegno di studio sulla Animazione della Famiglia Salesiana*, Rzym 1980, 56.

Bóg Ojciec inspiruje i motywuje członków Rodziny Salezjańskiej do otwierania się na siebie nawzajem z życzliwością, jako bracia i siostry, ponieważ ożywiani jesteśmy przez Niego i przez Niego wezwani do włączenia się w działania na szerokim polu misji salezjańskiej. Jednocześnie zachęca nas do przełamywania strachu, dystansu i pokonywania różnic oraz doceniania wkładu, jaki może wnieść i wnosi każdy i każda z nas.

Każda Grupa podkreśla różne oblicza *Chrystusa*, Apostoła Ojca, posłanego przede wszystkim do najmniejszych, ubogich, chorych: dzieciątka Jezus i Chrystusa młodzieńca; życie w ukryciu w Nazarecie; Jezusa posłusznego, ubogiego i czystego; Jezusa dobrego Samarytanina; Jezusa Dobrego Pasterza, który błogosławi dzieci i gromadzi wokół siebie uczniów i uczennice; Chrystusa, który na krzyżu objawia swoją miłosierną, ofiarną i służebną miłość; Zmartwychwstałego Pana, pierwszego spośród powstałych z martwych i nadziei zmartwychwstałych (por. 1 Kor 15,20). Tym samym Rodzina Salezjańska chce na nowo uobecnić wszystkie postawy Chrystusa Pana. Sposób tego uobecniania zależy od rodzaju pełnionej posługi i jej odbiorców.

Odwołanie do *Ducha Świętego* mówi o obfitości owoców posługi naszej Rodziny, ponieważ właśnie Ten, który inspirował do działania księdza Bosko Założyciela, obdarzył go też duchowym potomstwem, czyli Grupami powstającymi z inicjatywy różnych założycieli, jednak zawsze związanych z księdzem Bosko jako ich Patriarchą⁴. Dlatego Duch Święty zachęca do doceniania różnorodności charyzmatycznej i potencjału poszczególnych wspólnot chrześcijańskich oraz dostrzegania Jego obecności w sumieniach ludzi, także nie należących do Kościoła⁵ i nawiązywania mądrych relacji dialogu i współpracy ze wszystkimi ludźmi dobrej woli.

Art. 6. W komunii z Kościołem

Duch Boży obdarza wiernych różnymi charyzmatami „dla wspólnego dobra” (1 Kor 12,7) i harmonijnie włącza je w życie Kościoła, by wypełniała się jego zbawcza posługa dla ludzkości⁶. On dał początek budzącej podziw różnorodności Grup życia konsekrowanego, które owocnie włączają się w misję Kościoła, ubogacają ją różnymi darami. W ten sposób objawia się wielka mądrość Boga i uwidaczniają znane cechy samego Kościoła: jedność, świętość, powszechność (katolickość) i apostołskość⁷. Rodzina Salezjańska to wspólnota chrześcijan, kobiet i mężczyzn

---

⁴ Por. ACGS 171.

⁵ Por. GS 22e.

⁶ Por. LG 12b; AA 3c.

⁷ Por. PC 1b.

świeckich, konsekrowanych i świeckich zrzeszonych w instytutach życia konsekrowanego, którzy niepowtarzalnością własnego charyzmatu i ducha pragną włączyć się w misję Kościoła, zwłaszcza w szerokim świecie młodzieży, wśród najniższych warstw społecznych, ubogich i społeczeństw, do których jeszcze nie dotarła Dobra Nowina (*apostolskość*).

Żyjąc w sercu Kościoła i wypełniając posłannictwo salezjańskie, ujawnia różne dary, łączy harmonijnie poszczególne powołania w życiodajnej przestrzeni jednej Rodziny duchowej i apostolskiej; wyraża komunie posług na rzecz Ludu Bożego (*powszechność-katolickość*).

Jej obecność w Kościele lokalnym sprzyja komunii z Następcą św. Piotra. W ten sposób aktualizuje w dzisiejszych czasach oddanie Papieżowi, przekazane jej przez księdza Bosko (*jedność*); angażuje się w apostołat Kościoła lokalnego, zwłaszcza w duszpasterstwo młodzieżowe i najniższych warstw społecznych, wnosząc do niego swój oryginalny wkład; wspiera porozumienie i współpracę między różnymi zrzeszeniami i instytucjami na rzecz integralnego rozwoju osoby ludzkiej; troszczy się o kierownictwo powołaniowe młodych, wychowując ich do wiary i przygotowując do apostolskiego zaangażowania w Kościele i dla świata. W wypełnianiu misji wychowawczej różne Grupy doceniają wkład byłych wychowanek i wychowanków, także innych religii czy wizji świata (*powszechność-katolickość*).

Rodzina księdza Bosko, rozwijając charakterystyczną duchowość pochodzenia charyzmatycznego, wzbogaca cały Kościół wyjątkowym modelem życia chrześcijańskiego⁸ (*świętość*). Potwierdza to rzesza duchowych córek i synów księdza Bosko ogłoszonych świętymi, lub w trakcie procesu beatyfikacji albo kanonizacji.

Art. 7. Ku nowemu chrześcijańskiemu humanizmowi

Apostolska Rodzina księdza Bosko nazywa się *salezjańską*, gdyż jest związana ze św. Franciszkiem Salezym, którego ksiądz Bosko wybrał na wzór i patrona, ponieważ biskup Genewy w swoich dziełach i pismach proponował chrześcijański humanizm i metodologię miłości, które odpowiadały jego najgłębszym pragnieniom. Jest to humanizm, który nie przechodzi obojętnie wobec słabości ludzkiej, tylko opiera się na niezachwianej wierze, że człowiek, niezależnie od życia, jakie wiecie, w swoim wnętrzu jest dobry, ponieważ kochany przez Boga i przez Niego wezwany do doskonałości chrześcijańskiej. Stał się też konstytutywną cechą doświadczenia charyzmatycznego i duchowego Grup założonych przez księdza Bosko i został przyjęty jako cenne

---

⁸ Por. ACGS 159.

dziedzictwo przez pozostałe, tworzące dziś jedną Rodzinę. Cała Rodzina Salezjańska wpisuje się zatem w ten szeroki prąd, proponując Kościołowi oryginalny wkład w obszarze wychowania i pracy apostołskiej.

„Salezjański” humanizm w rozumieniu księdza Bosko to docenianie całego dobra obecnego w życiu człowieka, w stworzeniu i w dziejach. W praktyce oznaczało to dostrzeganie prawdziwych wartości obecnych w świecie, zwłaszcza ważnych dla młodzieży, włączanie się w kulturę i rozwój ludzki swoich czasów, sprzyjając dobru i nie utyskując na zło, mądre poszukiwanie szerokiej współpracy w przekonaniu, że każdy ma jakieś dary, które należy odkryć, zaakceptować i docenić, wiarę w siłę wychowania wspierającego rozwój młodego człowieka i dodającego mu odwagi do stawania się uczciwym obywatelem i dobrym chrześcijaninem, nieustannie i nie zważające na przeciwności losu zawieranie się opatrności Boga, którego uważał za Ojca i jak Ojca kochał.

Zakładając kolejne Grupy swojej Rodziny i poprzez inne inicjatywy apostołskie (na przykład misje), ksiądz Bosko chciał wnieść własny wkład w realizację „społeczeństwa chrześcijańskiego”, które w atmosferze sekularyzacji charakterystycznej dla XIX w. wymagało odbudowy, a zapoczątkowania w społeczeństwach jeszcze nie zewangelizowanych. W wierności księdzu Bosko, Grupy Rodziny Salezjańskiej proponują dzisiejszemu społeczeństwu własną posługę, uwzględniając w niej odnowicielskie wskazania Soboru Watykańskiego II i późniejsze nauczanie papieskie w kwestii stosunku Kościoła do innych religii i współczesnego społeczeństwa, oparte na dialogu międzyreligijnym⁹, obronie godności osoby ludzkiej i rodziny, promowaniu i wspieraniu sprawiedliwości i pokoju¹⁰, dialogu międzykulturowym (zwłaszcza w kontekstach multietnicznych) i ochronie stworzenia.

Art. 8. Cenny wkład kobiet

Od samego początku wiele kobiet przyczyniło się w znacznym stopniu do powstania Rodziny Salezjańskiej. Powszechnie wiadomo, że Matusia Małgorzata bardzo pomogła księdzu Bosko w opracowaniu Systemu Prewencyjnego i stworzeniu rodzinnej atmosfery Valdocco. Nie należy też zapominać o Marii Dominice Mazzarello, która potrafiła odczytać doświadczenie księdza Bosko przez pryzmat kobiecy, nadając mu konkretne i niepowtarzalne oblicze zarówno w życiu duchowym, jak wychowawczym i apostołskim, które stało się cennym skarbem Córek Maryi

---

⁹ Por. LG 16, NAE 2-5.

¹⁰ Por. GS 77-93.

Wspomożycielki. Ochotniczki Księdza Bosko, prowadzone przez księdza Filipa Rinaldiego, były pierwszym świeckim instytutem życia konsekrowanego w naszej Rodzinie. Połączone więzami duchowymi ślubów czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, wypełniają takie samo posłannictwo salezjańskie w rodzinach i w codziennej rzeczywistości swoich miejsc pracy.

Na początku prawie każdej Grupy konsekrowanej w Rodzinie Salezjańskiej powstałej w XX w. była mała grupa chrześcijanek, przeważnie ubogich i już wcześniej w różny sposób zaangażowanych w dzieła apostolskie, wcielających w życie ideę konsekracji. Prowadzone przez biskupa czy salezjanina kapłana, dawały początek nowym dziełom.

W ostatnich dekadach XX w. słuszne docenienie roli kobiety na różnych kontynentach pozwoliło Grupom Rodziny Salezjańskiej (zwłaszcza zgromadzeniom zakonnym i świeckim instytutom żeńskim oraz stowarzyszeniom świeckich) na refleksję nad właściwą oceną wkładu kobiet w naszym świecie. Przyczyniło się do tego pod wieloma względami innowacyjne nauczanie Jana Pawła II¹¹.

Art. 9. Rozwijanie nowych form solidarności

Dzisiejszy fenomen globalizacji wzmocnił współzależność ekonomiczną, kulturową i religijną ludzi i narodów; bez wątpienia otwiera to wiele możliwości, jednak realne jest też ryzyko wytworzenia się nowych form dominacji, prowadzących do nowego ubóstwa i narastania marginalizacji. Istnieje jednak inny sposób interpretowania globalizacji, czyli *solidarność* zainspirowana i kierująca się wartościami ewangelicznymi. Nie jest to „uczucie bliżej nieokreślonego współczucia czy płytkiego rozczulenia krzywdą wielu ludzi bliskich i dalekich. Wręcz przeciwnie. To niewzruszona determinacja i wytrwałe angażowanie się na rzecz wspólnego dobra, albo mówiąc innymi słowami na rzecz dobra wszystkich i każdego z osobna, ponieważ wszyscy naprawdę jesteśmy odpowiedzialni za wszystkich¹²”.

Grupy Rodziny Salezjańskiej włączają się w realizację zasady solidarności poprzez różne inicjatywy wychowawcze i apostolskie:

1. *Wychowanie*, stanowiące najwyższą formę solidarności, jeśli jest rozumiane i prowadzone zgodnie z kryteriami *asystencji salezjańskiej*. Dzisiaj moglibyśmy zdefiniować ją jako „*etykę bliskości*” lub działania dostosowane do potrzeb jednostki, relacje przyjaźni i zaufania, słuchanie najgłębszych potrzeb młodzieży i

---

¹¹ Por. MD 20, 21, 28-31; VC 57-58.

¹² Por. SRS 38.

ubogich, definiowanie możliwych i skutecznych odpowiedzi, wierne towarzyszenie.

2. *Wolontariat obywatelski, społeczny i misyjny*, obecnie bardzo rozpowszechniony wśród młodzieży i dorosłych. W niektórych przypadkach może przypominać autentyczne powołanie, gdyż wymaga poświęcania energii i czasu; Wolontariat pozwala zetknąć się z konkretnymi problemami ludzi, włącza w działania na rzecz rozwoju, zachęca do ćwiczenia się we współodpowiedzialności oraz wychowania samego siebie do ofiarności i służby.
3. *Zaangażowanie społeczne i polityczne*, podejmowane przede wszystkim przez świeckie Grupy Rodziny Salezjańskiej, zgodnie z nauczaniem Kościoła. W *Gaudium et spes* czytamy „Kościół uznaje za godną pochwały i szacunku pracę tych, którzy dla posługi ludziom poświęcają swoje siły dobru państwa i podejmują się tego trudnego obowiązku”¹³, a w *Christifideles Laici*: „świeccy nie mogą rezygnować z udziału w „polityce”, czyli w różnego rodzaju działalności gospodarczej, społecznej i prawodawczej, która w sposób organiczny służy wzrastaniu wspólnego dobra”¹⁴.

Art. 10. Wymiana darów

Grupy Rodziny Salezjańskiej, jako spadkobiercy charyzmatu i ducha salezjańskiego, ustanawiają między sobą głębokie relacje. W każdej Grupie dostrzec można przejawy tożsamości całej Rodziny, jednak zawsze w odniesieniu do tożsamości pozostałych.

Wejście na mocy osobistego powołania do jednej z Grup skutkuje włączeniem do Rodziny Salezjańskiej, jakbyśmy powierzali się jedni drugim w obopólnej relacji. Ponieważ w każdej Grupie uobecnia się określony aspekt duchowości salezjańskiej, wewnętrzna komunია pozwala całej Rodzinie żyć pełnią darów i wartości. Jest to nasze wspólne bogactwo, dlatego jego poszczególne elementy muszą być obecne w każdym salezjańskim sercu. Komunია daje każdemu możliwość czerpania z nich.

Wszystko to z pożytkiem dla naszego posłannictwa, gdyż pozwala w najlepszy i najskuteczniejszy sposób troszczyć się o rozwój ludzki i chrześcijańskie wychowanie młodzieży, ubogich, chorych i społeczeństw, które jeszcze nie słyszały o Chrystusie.

---

¹³ GS 75. Cytat w przekładzie polskim za wydaniem Pallottinum, Poznań 2005. [przyp. tłum.]

¹⁴ ChL 42b. Cytat w przekładzie polskim za wydaniem Pallottinum, Poznań 1989. [przyp. tłum.]

Relatywnie krótkie dzieje Rodziny Salezjańskiej pokazują, że bez realnej komunii pojawia się niebezpieczeństwo stopniowego odchodzenia od projektu księdza Bosko, aż do całkowitego sprzeniewierzenia się mu. Zatem wszyscy powinniśmy uświadamiać sobie, że członkowie poszczególnych Grup mogą zachować swoją tożsamość tylko w relacji do innych gałęzi Rodziny. To z kolei powinno zachęcać do poszukiwania wspólnego języka i kształtować konkretne postawy.

Art. 11. Maryja naszą domowniczką

Od najmłodszych lat Maryja była dla księdza Bosko Nauczycielką i Matką, ponieważ tak ukazała mu ją Postać we śnie, który przysnił mu się, kiedy miał dziewięć lat.

W komunii z Kościołem lokalnym, zawierzył swoje pierwsze inicjatywy wychowawcze Maryi Pocieszenia, obronie i pocieszeniu chłopców „ubogich, narażonych na różne niebezpieczeństwa”. Później, przeżywając w jedności z Kościołem powszechnym dogmat maryjny, jako wychowawczynię energii miłości i skuteczną pomoc w rozwoju ludzkim i chrześcijańskim wskazał swoim podopiecznym Maryję Niepokalaną. W końcu, doświadczywszy w założeniu i rozwoju swojego dzieła, że „Maryja wszystko uczyniła” (także za sprawą cudownych interwencji), zawierzył rodzące się Zgromadzenie Salezjańskie Maryi Dziewicy Wspomożycielce Wiernych.

Kiedy pod natchnieniem Maryi zakładał Instytut Córek Maryi Wspomożycielki Wiernych, chciał, by był „żywym pomnikiem” jego wdzięczności Wspomożycielce¹⁵. Jej także zawierzył Salezjanów Współpracowników, by ich strzegła i inspirowała do pracy apostoelskiej. Na znak wdzięczności za matczyną obecność Maryi w swoim dziele, założył przy sanktuarium w Turynie Stowarzyszenie Czcieli Maryi Wspomożycielki.

Szczególna pobożność Maryjna głęboko naznaczyła charyzmatyczną i duchową tożsamość różnych Grup Rodziny Salezjańskiej, powstających na przestrzeni całego XX w. Niektóre nawet przyjęły jej imię w oficjalnej nazwie: *Córki Najświętszych Serc Jezusa i Maryi*, *Siostry Katechetki Maryi Niepokalanej i Wspomożycielki Wiernych*, *Siostry Służebniczki Niepokalanego Serca Maryi*, *Siostry Misjonarki Maryi Wspomożycielki*, *Córki Królowania Maryi Niepokalanej*, *Siostry Maryi Wspomożycielki Wiernych*.

---

¹⁵ Por. *Konst. FMA* 1; por. *MB X*, s. 600.

Wszystkie Grupy Rodziny Salezjańskiej czczą Maryję Wspomożycielkę jako swoją główną Patronkę. W niektórych przypadkach, dla podkreślenia wyjątkowych cech swojego apostołatu, obdarzają ją różnymi tytułami. Rodzina Salezjańska uznaje w Maryi Matkę Kościoła, Wspomożycielkę Wiernych i Matkę całej ludzkości. Także osoby pracujące w różnych dziełach salezjańskich, niezależnie od wyznania, są jej szczerze oddane, a zatem Rodzina Salezjańska jest *Rodziną maryjną*.

Art. 12. Ksiądz Bosko punktem odniesienia

Ksiądz Bosko, który zapoczątkował prawdziwą szkołę duchowości apostołskiej, jest punktem odniesienia dla wszystkich, którzy odpowiadając na niepowtarzalne powołanie Ducha Świętego, czują się wezwani do włączania dzisiaj w jego misję, w różnych stanach życia i formach zaangażowania.

Oznacza to, że przynależność do Rodziny Salezjańskiej budowana jest wokół jednoczącej obecności księdza Bosko. Faktem jest, że wszyscy założyciele Grup powstających w XX wieku byli jego duchowymi dziećmi, członkami Zgromadzenia SDB. Nieustannie troszczyli się o wypełnianie szerokiego posłannictwa księdza Bosko w nowych środowiskach, gromadząc nowe siły apostołskie i zaszczipiając w nich ducha swojego Ojca i Nauczyciela. Grupy Rodziny Salezjańskiej łączy w jedną Rodzinę *pokrewieństwo duchowe* w księdzu Bosko, które zawdzięczają obecności Ducha Świętego, jednoczącego w Kościele ludzi obdarzonych różnymi charyzmatami.

Wyrazem tego pokrewieństwa jest miłość duszpasterska w stylu księdza Bosko. Żarliwość apostołska była duchową energią, popychająca go do szukania dusz i służenia tylko Bogu. Miłość, która wypełniła serce, umysł i zamysły księdza Bosko, by rozrastało i umacniało się jego dzieło. Dlatego ksiądz Bosko gromadził wokół siebie różnych ludzi, koordynował i łączył różne zadania i stanowiska, dary oraz stany życia i posługi. Źródłem niewyczerpanych pokładów siły księdza Bosko było jego życie wewnętrzne, nieustannie otwarte na relację z Bogiem. Także w naszym przypadku niezbędnym warunkiem wychowawczej i apostołskiej miłości jest konkretne i wymagające życie wewnętrzne.

Art. 13. Przełożony Generalny Salezjanów Księdza Bosko w Rodzinie Salezjańskiej

Przynależność do apostolskiej Rodziny księdza Bosko rodzi się z komunii i jest przez nią podtrzymywana. To odpowiedź Duchowi Świętemu, który rozbudza pragnienie konkretnych wyrazów jedności dla zapewnienia faktycznych więzi i skutecznej współpracy.

Dlatego Rodzina Salezjańska potrzebuje żywego centrum, które będzie aktualizowało odniesienie do księdza Bosko, wspólnego posłannictwa i ducha.

Zgodnie z zamysłem księdza Bosko, jest nim Przełożony Generalny SDB. Wszystkie Grupy uznają jego potrójną posługę jedności: następcy księdza Bosko, wspólnego Ojca, centrum jedności całej Rodziny. Z racji swojego urzędu, w oparciu o określone kryteria, przyjmuje do Rodziny Salezjańskiej kolejne Grupy. Do jego obowiązków należy też proponowanie Rodzinie Salezjańskiej wskazań niezbędnych do zapewnienia owoców charyzmatu w każdej Grupie. Przykładem i nauczaniem troszczy się też o jedność Rodziny i zapewnia wierność jednemu duchowi w różnorodności powołań oraz koordynuje wybrane inicjatywy. Pełni swoją posługę we właściwej księdzu Bosko postawie ojcowskiej, co wymaga od niego zrozumienia i życzliwości, troski o rozwój każdego, kierowania Rodziną w wierności charyzmatowi, dbania o powołania do każdej formy życia salezjańskiego, zgodnie ze spisaną wolą księdza Bosko, że „wasz Przełożony Generalny zatroszczy się o was i wasze zbawienie wieczne”.

Rozdział drugi

Posłannictwo Rodziny Salezjańskiej

Art. 14. Posłannictwo charyzmatyczne w Kościele i dla Kościoła

Misja Kościoła bierze początek z dobrowolnej inicjatywy Ojca, przechodzi przez posłannictwo Jezusa Chrystusa i przedłużona zostaje działaniem Ducha Świętego¹⁶. Jest jedna i została powierzona wszystkim członkom Ludu Bożego w Chrzcie Świętym i w Bierzmowaniu. Poszczególne charyzmaty Ducha Świętego pozwalają ją wszakże realizować na różne sposoby, w zależności od tego, do kogo skierowana jest posługa¹⁷.

Posłannictwo księdza Bosko i jego duchowej Rodziny wpisuje się w jedno chrześcijańskie powołanie do bycia apostołami. Ponieważ jednak odpowiada na dar duchowy, jego natura jest *charyzmatyczna*, to znaczy Duch Ojca i Zmartwychwstałego Pana, który tak samo, jak w przeszłości posłał księdza Bosko do młodzieży i ludu, nie przestaje w historii posyłać jego duchowych synów i córki, by rozwijali jego apostołat młodzieżowy, ludowy/masowy¹⁸ i misyjny .

Posłannictwo odkrywa się między innymi *przez* odczytywanie znaków czasu¹⁹. Potrzeby i oczekiwania, aspiracje i potrzeby duchowe młodzieży, zwłaszcza ubogiej, prostych ludzi i społeczeństw, które jeszcze nie słyzały o Chrystusie, to znaki, którymi Duch Święty, w różnych wydarzeniach i środowiskach społecznych i kulturowych, wzywa i *posyła* Grupy Rodziny Salezjańskiej do wypełniania posłannictwa.

Jest ono pełnione w Kościele i dla Kościoła, dlatego musi być zatwierdzone przez władze zwierzchnie i zgodne z prawem, co pozwala zharmonizować je z innymi działaniami eklesjalnymi różnego szczebla.

Każda z Grup zapisała w swoich dokumentach jak *w praktyce realizowane* jest posłannictwo charyzmatyczne. W Towarzystwie św. Franciszka Salezego, Instytucie Córek Maryi Wspomożycielki Wiernych i innych zgromadzeniach zakonnych to rozesłania dokonują prawnie ustanowieni przełożeni. Czasami podmiot pełniący tę funkcję jest *kolegialny*, na przykład przy wyborze członków Rady Generalnej podczas kapituły.

---

¹⁶ Por. LG 2-4; AG 2-4; UR 2.

¹⁷ Por. LG 9b, 13a, 17, 32; AA 2a; AG 2a, 5, 6, 10, 35-37.

¹⁸ W odniesieniu do czasów współczesnych określenie „apostołat ludowy” zastąpiono wyrażeniem „apostołat masowy”, w głębokim przekonaniu, że są one adekwatne na poziomie funkcjonalnym [przyj. tłum.]

¹⁹ Por. GS 11.

W przypadku Wolontariuszek Księdza Bosko i innych świeckich zgromadzeń życia konsekrowanego oraz świeckich stowarzyszeń niekonsekrowanych (na przykład u Salezjanów Współpracowników i w Salezjańskim Stowarzyszeniu Kobiet), nie ma władzy zwierzchniej *posyłającej*. Każdy członek jest jednak zobowiązany do wiernego wypełniania wskazań postannictwa, zawartych w statucie lub innych dokumentach konstytucyjnych danej Grupy, które w oparciu o określone normy definiują konkretną formę pełnienia salezjańskiego apostołatu świeckich.

Art. 15. Rodzina apostołska

Rodzina Salezjańska jest *Rodziną apostołską*. Każda Grupa w różny sposób odpowiada za wspólne postannictwo²⁰.

Towarzystwo św. Franciszka Salezego i Instytut Córek Maryi Wspomożycielki Wiernych nie zostały założone przez księdza Bosko jako zgromadzenia zakonne kontemplacyjne, tylko „apostołskie”. Podobnie wszystkie zgromadzenia zakonne należące do Rodziny, zgodnie z wolą ich założycieli, duchowych dzieci księdza Bosko, mają charakter wyraźnie apostołski i do takich też zalicza je Kościół. Niektóre Grupy powstały w tak zwanych miejscach „misji”, a ich celem jest włączanie się w dzieło ewangelizacji *ad gentes* w różnych środowiskach i kulturach. Są to: Siostry Miłości, Siostry Służebniczki Niepokalanego Serca Maryi, Siostry Misjonarki Maryi Wspomożycielki, Siostry Katechetki Maryi Niepokalanej i Wspomożycielki Wiernych, Córki Królowania Maryi Niepokalanej, Siostry Zwiastunki Pana, Siostry Maryi Wspomożycielki Wiernych.

Stowarzyszenie Salezjanek Współpracownic i Salezjanów Współpracowników, Salezjańskie Stowarzyszenie Kobiet, Świadkowie Zmartwychwstałego i Nowa Pieśń są stowarzyszeniami kościelnymi o charakterze apostołskim, których podstawowym celem jest aktualizowanie w świecie na sposób świeckiej misji księdza Bosko i poszczególnych Założycieli.

Instytuty świeckie Ochotniczek Księdza Bosko, Córek Królowania Maryi Niepokalanej, Ochotników Księdza Bosko oraz Uczniowie mają charakter apostołski, ponieważ ich członkowie są salezjańskimi apostołami świeckimi konsekrowanymi w rodzinach, miejscach pracy, na różnych polach zaangażowania społecznego i obywatelskiego.

---

²⁰ Por. ACGS 163.

W zgodzie ze swoim powołaniem, każda osoba należąca do Rodziny Salezjańskiej jest *posłana*, czyli wezwana do wypełniania jednego posłannictwa, zgodnie z powierzoną jej funkcją, swoimi umiejętnościami i możliwościami.

Zgodnie z zapisami Konstytucji Salezjanów Księdza Bosko, Córek Maryi Wspomożycielki i innych zgromadzeń, posłannictwo w nich przyjmuje i realizuje przede wszystkim wspólnota *inspektorialna* i *lokalna*, co oznacza, że to stanowią one pierwszy podmiot posłannictwa.

Art. 16. „Posłannictwo młodzieżowe, ludowe/masowe i misyjne”

Rodzina Salezjańska posłana jest przede wszystkim do młodzieży i dorosłych w tych środowiskach społecznych, kulturowych, religijnych i eklezjalnych, w których żyją, ze szczególnym uwzględnieniem „miejsc misji”. To posłannictwo przyjęło się określać słowami „młodzieżowe, ludowe/masowe i misyjne”, które wyrażają trzy komplementarne wymiary naszej postugi:

1. *Posłannictwo młodzieżowe.* Zgodnie z precyzyjnie wyrażoną wolą księdza Bosko, założone przez niego Grupy Rodziny Salezjańskiej pracują przede wszystkim z młodzieżą ubogą, opuszczoną, w sytuacjach zagrożenia, albo mówiąc dzisiejszym językiem z dziewczętami i chłopcami najbardziej potrzebującymi, w sytuacjach ubóstwa materialnego, emocjonalnego, kulturowego lub duchowego. Ten wybór dzielają wprost wszystkie inne Grupy Rodziny Salezjańskiej bezpośrednio w tekstach swoich dokumentów konstytucyjnych. Pracując z młodzieżą, każda Grupa troszczy się w szczególny sposób o osoby przejawiające znaki określonego apostołskiego powołania świeckiego, zakonnego lub kapłańskiego.

Niektóre Grupy pracują przede wszystkim z chłopcami w różnym wieku, inne przede wszystkim z dziewczętami; kolejne z młodzieżą jako taką, bez względu na płeć. Wiele Grup zajmuje się zwłaszcza z ofiarami poważnych form marginalizacji, wykorzystywania i przemocy.

2. *Posłannictwo ludowe/masowe.* Oświecony przez Ducha Świętego, Ksiądz Bosko skierował swoją uwagę także na dorosłych, przede wszystkim prostych i ubogich, na najniższe warstwy społeczne, jeszcze niższe niż proletariat miejski, imigrantów, wykluczonych, jednym słowem wszystkich potrzebujących pomocy materialnej i duchowej. Wierne księdzu Bosko, Grupy Rodziny Salezjańskiej dzielają ten

wybór. Stowarzyszenie Maryi Wspomożycielki zapisało w swoim nowym regulaminie apostołat salezjański wśród najniższych warstw społecznych.

Szczególną uwagę poświęca się rodzinom, pierwszemu środowisku kształtowania osobowości ludzkiej, które powinny przygotowywać młodych do miłości i przyjmowania życia, i pierwszej szkoły solidarności z ludźmi i narodami. Wszystkie Grupy działają na rzecz zagwarantowania godności i nienaruszalności rodziny, by w sposób coraz bardziej jednoznaczny stawała się „domowym kościołem”²¹.

Niektóre Grupy, w zgodzie z charyzmatem, poszerzają swój salezjański apostołat o szczególne kategorie osób: Córki Najświętszych Serc Jezusa i Maryi otaczają opieką chorych na trąd, Siostry Miłości osoby w podeszłym wieku, Salezjańskie Stowarzyszenie Kobiet – chorych.

3. *Apostolat misyjny ad gentes*. Ksiądz Bosko pielęgnował w sobie pragnienia misyjne i bezpośrednio włączał się w misyjne dzieło ówczesnego Kościoła. Chciał, żeby Towarzystwo św. Franciszka Salezego i Córki Maryi Wspomożycielki Wiernych poświęcały się „misjom”. Tak też było od początku ich istnienia. Dzieło salezjańskie rozrosło się tak bardzo, że z czasem stało się obecne na wszystkich kontynentach. Od samego początku współpraca misyjna była jednym z ważnych wymiarów Stowarzyszenia Salezjanów Współpracowników. Siostry Misjonarki Maryi Wspomożycielki pracują przede wszystkim na misjach. Apostolat misyjny widać też wprost w posłannictwie Ochotniczek Księdza Bosko, Córek Najświętszych Serc Jezusa i Maryi, Salezjanek Oblatek Serca Jezusa, Sióstr Miłości, Świadców Zmartwychwstałego, Salezjańskim Stowarzyszeniu Kobiet oraz u Uczniów.

Art. 17. Na służbie Ewangelii

Syn Boży stał się człowiekiem, aby objawić oblicze Boga, „który kocha życie” i służyć „dobro-bytowi” fizycznemu i duchowemu ludzi, zwłaszcza najbardziej potrzebujących pomocy i nadziei: „bo i Syn Człowieczy nie przyszedł, aby Mu służono, lecz żeby służyć i dać swoje życie na okup za wielu” (Mk 10,45). Podążając za przykładem i nauczaniem Jezusa z Nazaretu Kościół, a w

---

²¹ LG 11b.

nim Rodzina Salezjańska, służy ludzkości (jest *diakonią*) głosząc Ewangelię i wzywając każdego do pełni życia. Zgodnie ze wskazaniami nauczania posoborowego²², posługa ta obejmuje: *odnowienie ludzkości* dziełami społecznymi; edukację i wychowanie; dawanie osobistego i wspólnotowego *chrześcijańskiego świadectwa życia*; *bezpośrednie głoszenie* Ewangelii poprzez nauczanie religii i katechizację; *pracę misyjną* opartą na dialogu międzyreligijnym (zwłaszcza wspólne życie i modlitwę); współpracę z ludźmi innych religii na rzecz zwalczania niesprawiedliwości oraz towarzyszenie im na drodze nawrócenia, jeśli wyrażą chęć wstąpienia do Kościoła; *animację modlitwy*, zwłaszcza liturgicznej modlitwy wspólnoty chrześcijan; różne *inicjatywy solidarności* ludzkiej i chrześcijańskiej; różne *formy współpracy* misyjnej; *ewangelizacyjną obecność* w miejscach naznaczonych obojętnością religijną lub ateizmem.

Ksiądz Bosko wielokrotnie powtarzał, że jego celem było kształtowanie „dobrych chrześcijan i uczciwych obywateli”. Mówiąc to, myślał o *wszystkim, czego potrzebują młodzi* do pełni życia ludzkiego i chrześcijańskiego, czyli ubranie, pożywienie, dach nad głową, łóżko, pracę, naukę i czas wolny, radość, przyjaźń, wiarę wyrażającą się w działaniu, łaskę Bożą, drogę do świętości, zaangażowanie, dynamizm, zakorzenienie w społeczeństwie i w Kościele. Doświadczenie wychowawcy podpowiedziało mu projekt szczególnego *sposobu działania*, spisany jako *System Prewencyjny*, „oparty w całości na rozumie, religii i serdeczności”²³.

Podjmując intuicje i doświadczenia Księdza Bosko i odczytując je w świetle odnowionej, posoborowej eklezjologii i papieskiego nauczania o ewangelizacji, poszczególne Grupy Rodziny Salezjańskiej prowadzą różne działania wychowawcze i ewangelizacyjne: „pracę wychowawczo-duszpasterską” opartą na Systemie Prewencyjnym; „wychowują ewangelizując, ewangelizują wychowując”; „wychowują integralnie w duchu Systemu Prewencyjnego”; wychowują i ewangelizują zgodnie z „pedagogią dobroci” czy na inne, podobne sposoby.

Rodzina Salezjańska pełni służbę ewangeliczną w różny sposób, na trzech podstawowych obszarach: rozwoju ludzkiego, wychowania, ewangelizacji. Ewangelizacja rozumiana jako dawanie świadectwa Ewangelii jest najważniejszym celem posłannictwa każdej Grupy.

---

²² Por. adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi* Pawła VI oraz encyklika *Redemptoris Missio* Jana Pawła II.

²³ J. Bosko, *Il sistema preventivo nella educazione della gioventù*, [w:] P. Braidò (red.), *Don Bosco Educatore, scritti e testimonianze*, Rzym 1997, s. 248 i nn.

Włoskie *amorevolezza* przekładam na polskie *serdeczny*. Jego znaczenie najpełniej wydaje się oddawać istotę włoskiego terminu. Za *Słownikiem Języka Polskiego PWN* „serdeczny” to „miły, życzliwy i otwarty”. Wszystkie te określenia pojawiają się w niniejszym dokumencie w kontekście relacji księdza Bosko do wychowanków. „Serdeczny” to także „będący wyrazem lub objawem przyjaznych uczuć”, co spełnia warunek okazywania miłości zawarty w art. 21. [przyp. tłum.]

Art. 18. W nowych kontekstach religijnych i kulturowych

Podążając drogami odnowy i komunii, Rodzina Salezjańska dojrzała do wyboru pewnych podstawowych obszarów lub kryteriów zaangażowania w dzisiejszych kontekstach kulturowych, naznaczonych coraz szybszym tempem zmian mentalności i obyczajów oraz zwiększającą się mobilnością i zamieszkiwaniu na jednym terenie osób różnych religii i kultur. Są to:

1. *Rozwijanie salezjańskiego humanizmu.* Salezjański humanizm stawia w centrum osobę ludzką, której godności należy strzec i podtrzymywać w każdym aspekcie. Z punktu widzenia wychowania oznacza to rozbudzanie i mobilizowanie całego potencjału młodzieży: rozumu, bogactwa afektywnego i utwierdzonych łaską siły woli dążących do wolności.

Popiera ponadto wszystkie wartości, które okazują się prawdziwie ludzkie, takie jak praca i kultura, relacje przyjaźni, zaangażowanie obywatelskie, umiłowanie sztuki, kompetencje zawodowe, odkrycia naukowe, uczciwość moralną w sferze prywatnej i publicznej oraz małe, codzienne rzeczywistości, które nadają smak życiu. Wszyscy powinni ich strzec i rozwijać je.

Troszczy się też o nadawanie sensu każdej chwili życia, niesienie nadziei i budowanie perspektyw na przyszłość jednostki i społeczeństwa.

I w końcu, uznając, że prawem każdego młodego człowieka jest otrzymanie pomocy w odkrywaniu swojego powołania, stawia sobie za cel wspieranie wszystkich w odnalezieniu właściwego im miejsca w społeczeństwie i Kościele.

2. *Przyjmowanie wewnętrznego punktu widzenia.* Niezależnie od regionu geograficznego i Grupy Rodziny Salezjańskiej, praca na rzecz człowieka naraża szereg trudności, wynikających z różnorodności i złożoności lokalnych środowisk społecznych, kulturowych i religijnych.

Wybór możliwych i skutecznych formy działania w odpowiedzi na pojawiające się potrzeby wymaga umiejętnego i inteligentnego odczytywania lokalnej sytuacji, w czym nieustannie powinno nam pomagać nauczanie Papieża i miejscowego episkopatu.

3. *Doniosłość.* Zakorzenie w lokalnym środowisku jest ważne dla świadectwa dzielenia się posłannictwem, możliwych propozycji działań, biorących się z

bezpośredniego i długotrwałego słuchania ludzi i siły wzajemnego wychowywania się, które ujawniają się, kiedy naprawdę buduje się wspólny los.

Dlatego należy razem stawiać czoła trudnościom i badać perspektywy: potencjalne trudności z ludźmi i instytucjami; obronę i propagowanie wartości etycznych szanując punkty widzenia innych i własne sumienie; nowe rozwiązania, których należy szukać wychodząc od tego, co było, myśląc o przyszłości; obrona praw słabszych i bardziej bezbronnych; znacząca obecność w instytucjach politycznych, zwłaszcza opracowujących polityki wychowania i kształcenia; budowanie opinii społecznej opartej na wartościach ludzkich, ewangelicznych i salezjańskich.

Oczywiście stosowanie kryterium doniosłości uzależnione jest od kontekstu geograficznego i kulturowego. Nawet w podobnych sytuacjach, jednak w innych kontekstach, to samo działanie może się nie sprawdzić, czy wręcz okazać się niemożliwe do zrealizowania. Wierność jednej misji nie narzuca wszystkim tych samych rozwiązań.

4. *Podjęcie wyzwania komunikacji społecznej.* Ksiądz Bosko przeczuwał, że komunikacja społeczna może przyjść z pomocą jego pracy, dlatego zostawił swojej duchowej Rodzinie w spadku zadanie dostrzeżenia w niej potencjalnego narzędzia rozwoju jednostki i wspólnoty oraz obrony i krzewienia wiary wśród ludzi.

W dzisiejszych czasach technologia i informatyka upubliczniają to, co dawniej należało do sfery prywatnej. Ich działanie jest natychmiastowe i masowe, obejmuje swoim zasięgiem nieprzebrane rzesze ludzi, oczarowując zwłaszcza młodzież. Media wywołują zmiany w sposobie myślenia i budowania relacji, upowszechniają propozycje nie zawsze zgodne z humanizmem opartym na chrześcijańskich wartościach. Z drugiej strony otwierają wcześniej niespotykane możliwości ewangelizacji, ponieważ łączność internetowa i komunikacja na odległość umożliwiają różne formy działania i uzupełniania siebie nawzajem. Apostolska Rodzina księdza Bosko, łącząc umiejętności już posiadane z innowacyjną kreatywnością, chce wykorzystać w swojej misji potencjał i szansy, jakie daje nam społeczeństwo.

Art. 19. Komunia i współpraca w wypełnianiu posłannictwa

Więź łącząca członków naszej Rodziny oparta jest na „komunii w posłannictwie”²⁴, dlatego wszystkie Grupy wezwane są do przeżywania pochodzącego od Boga daru komunii poprzez wspólną, ale zróżnicowaną posługę ewangeliczną, dostosowaną do potrzeb odbiorców, szczegółowych celów i specyficznego stylu pracy każdej z nich.

Ksiądz Bosko wychowawca, pasterz i fundator wykazywał zawsze wielką umiejętność wyczuwania potencjału i zalet każdego człowieka, dzielenia się odpowiedzialnością także z najmłodszymi współpracownikami, synchronizowania w pracy apostołskiej bardzo różnych kompetencji, wyszukiwania każdemu zajęcia odpowiedniego dla jego natury, inteligencji i wykształcenia. Był przekonany, że Duch Święty rozbudza charyzmaty na użytek całego Kościoła, dlatego nieustannie towarzyszyła mu świadomość, że w posłudze wychowawczej i duszpasterskiej niezbędna jest *współpracująca miłość*.

Zaangażowanie wychowawcze i misyjne coraz częściej wymaga komunii w posłannictwie i *dla* posłannictwa. Widać pilną potrzebę powiązania ze sobą działań, proponowania różnych chrześcijańskich modeli życia oraz zapewnienia komplementarnych posług.

Współpraca czyni świadectwo bardziej wiarygodnym, a głoszenie Ewangelii bardziej przekonywującym; ożywia miłość apostołską; pozwala na lepsze zaakcentowanie specyfiki każdej Grupy, jednocześnie ukazując i wzmacniając tożsamość Rodziny Salezjańskiej w komunii i posłannictwie. Dlatego, w poszanowaniu autonomii poszczególnych Grup, należy troszczyć się o wspólne działania, a jeśli to konieczne – proponować je.

Art. 20. Autonomia i неповtarzalność każdej Grupy

Komunia w posłannictwie i *dla* posłannictwa niczego nie narzuca, wręcz przeciwnie, podkreśla i wzmacnia autonomię i неповtarzalność każdej Grupy. *Autonomia* dotyczy nie tylko duchowości, formacji czy sprawach ekonomicznych i zarządzania. Obejmuje też apostołat, dlatego, że każda Grupa realizuje posłannictwo salezjańskie we własnych strukturach i sobie tylko właściwymi sposobami.

---

²⁴ ChL 32.

Celem komunii nie jest ujednolicenie wszystkich działań, ponieważ doprowadziłoby to do zatarcia różnic, a w konsekwencji do nieporozumień i niepewności w pracy apostolskiej. Chodzi raczej o zsynchronizowanie własnych działań w obrębie wspólnego projektu.

Należy zatem przyjąć i rozwijać *niepowtarzalność* każdej Grupy w komunii. Młodzi mają prawo korzystać z różnych posług, pełnionych przez różne Grupy. Jest ono skarbem Rodziny Salezjańskiej i całego Kościoła, poszerzającym obszar działania dla dobra młodzieży. Autonomia w komunii zaprasza do przyjęcia współodpowiedzialności za posłannictwo, co nie oznacza, że trzeba być współodpowiedzialnym za każdą inicjatywę czy na każdym terenie.

Art. 21. Apostolska współodpowiedzialność

Żeby Grupa mogła przyjmować współodpowiedzialności za pracę wychowawczą i apostolską musi najpierw zapewnić sobie samodzielną umiejętność dbania o własny rozwój i formację, podejmowania inicjatyw apostolskich i możliwe jak najbardziej gorliwego realizowania swojego powołania i posłannictwa, zapewniając sobie witalność rodzącą się z połączenia wierności i kreatywności.

Następnie zachęca się do: 1. Współpracy Grup w wypełnianiu posłannictwa salezjańskiego w różnych sektorach, obszarach i dziełach; 2. Współpracy Grup mieszczących się i działających na tym samym terenie, w łączności ze strukturami duszpasterskimi lokalnego Kościoła i instytucjami świeckimi, by wносить salezjańskie bogactwo do wspólnego budowania cywilizacji miłości.

Oczywiście wspólne projekty wymagają od poszczególnych Grup wytyczenia zbieżnych kierunków działań, co czasami może wiązać się z koniecznością rezygnacji z partykularnych punktów widzenia.

Tak czy inaczej współodpowiedzialność wymaga zaangażowania wszystkich w dążenie do realizacji uprzednio wyznaczonych, wspólnych celów. Każda Grupa wezwana jest do tego, by szerząc wartości ewangeliczne, upowszechniała też charakterystyczne cechy tożsamości charyzmatycznej i duchowej apostolskiej Rodziny księdza Bosko. Ponieważ stanowią one charakterze całej Rodziny, jest to nasz wspólny obowiązek. Każdy członek Rodziny Salezjańskiej jest osobiście odpowiedzialny za żywotność powierzonego mu duchowego dziedzictwa i rozwijanie go.

Celem każdej Grupy powinno być:

1. Podzielanie *troski wychowawczej* w aktualnym kontekście historycznym, szukając najlepszych dróg wychowywania dziewcząt i chłopców do podstawowych wartości życia i spotkania z Ewangelią.
2. Upowszechnianie *Systemu prewencyjnego*, sedna mądrości pedagogicznej księdza Bosko i proroczego przekazu, który pozostawił swoim spadkobiercom i całemu Kościołowi. *System prewencyjny* jest doświadczeniem duchowym i wychowawczym, opartym na rozumie, religii i serdeczności.

Słowo *rozum* podkreśla wartość chrześcijańskiego humanizmu, czyli poszukiwania sensu, pracy, nauki, przyjaźni, radości, pobożności, wolności połączonej z odpowiedzialnością, harmonijnego połączenia mądrości ludzkiej i chrześcijańskiej.

Religia to otwieranie się na łaskę, która zbawia, podsycanie pragnienia Boga, ułatwianie spotkania z Chrystusem Panem, który nadaje życiu najgłębszy sens i niesie odpowiedź na głód szczęścia oraz stopniowe włączanie się w życie i misję Kościoła.

W słowie *serdeczność* zawiera się konieczny warunek skutecznej relacji wychowawczej, to znaczy, że nie wystarczy młodych kochać – oni muszą czuć się kochani. Serdeczność to postawa i szczególny styl nawiązywania relacji oraz uczucie, które rozbudza na nowo energię młodego serca i towarzyszy jej w dojrzewaniu do altruizmu.

Dzisiaj, jeszcze bardziej niż w przeszłości, rozum, religia i serdeczność są odpowiedzią na oczekiwania kolejnych pokoleń młodzieży, nieodzownym elementem działań wychowawczych i cennym zaczynem bardziej ludzkiego społeczeństwa.

3. Propagowanie *ducha salezjańskiego* świadectwem i słowem: salezjański humanizm walczy o każdego człowieka. Wychowawcy pracujący w tym duchu nie ustają w podejmowaniu wysiłków na rzecz rozwoju człowieka, niekiedy nawet w trudnych warunkach. Duch salezjański stanowi podwaliny nowej cywilizacji miłości.
4. Rozwijanie *Ruchu Salezjańskiego*: w swój projekt wychowawczy i misyjny ksiądz Bosko włączał wiele osób. Zawsze wskazywał na swoich chłopców i najbardziej potrzebujących. Współpraca różnych sił, połączonych w szeroki *Ruch Salezjański* może wszystkim przynieść wiele korzyści.

Rozdział trzeci

Duchowość Rodziny Salezjańskiej

Art. 22. Horyzonty apostołskiej duchowości Rodziny Salezjańskiej

Apostołska duchowość daje początek życiu w komunii w posłannictwie i dla posłannictwa i ożywia je. Komunia Rodziny Salezjańskiej nie jest dziełem człowieka, ani nie przypomina nawet najdoskonalszego modelu organizacji, opartego na najbardziej wyszukanych sposobach zrzeszania ludzi. Wyptywa z miłości duszpasterskiej, którą Duch Święty rozbudził w sercu księdza Bosko i podsycał w nim, aż doprowadziła go do świętości.

Słowo *duchowość* oznacza, że naszym przewodnikiem jest Duch Święty, który obdarza swoimi charyzmatami różne Grupy należące do jednej Rodziny. Określenie *apostołska* oddaje wewnętrzną dynamikę duchowości, skłaniającą do ofiarności i służenia innym, czyni skutecznymi podejmowane działania wychowawcze i ewangelizacyjne i jednoczy wszystkich wokół jednego centrum.

Członkowie Rodziny Salezjańskiej, poruszeni wiarą, nadzieją i miłością, włączają się w działanie Boga, który nieustannie chce okazywać każdemu swoją miłosierną miłość. Mają też poczucie głębokiej komunii z Kościołem i włączenia w jego apostołat.

Art. 23. Współpracować z Bogiem Ojcem

Aby uznać Boga za jednoczące centrum życia, źródło braterskiej komunii i natchnienie do działania, trzeba mieć Jego określony wizerunek. Nie może to być obraz Boga dalekiego, pogrążonego w samotnym i niezmaconym spokoju, nie zainteresowanego ziemią, tylko Boga-Miłości (por. J 4,16), całkowicie ofiarowującego się ludziom, „Ojca, który działa aż do tej chwili” (J 5,17), włączając się w życie swoich dzieci, odpowiadając z nieskończonym miłosierdziem na głębokie potrzeby każdego człowieka, tak bardzo zaangażowanego w naszą historię, że podejmuje ryzyko zdania się na wolność człowieka i odrzucenia, ofiarowując się zawsze jako przebacząca miłość (*agape*)²⁵; po cichu, ale skutecznie działającego na przestrzeni dziejów, gromadzącego wokół siebie współpracownice i współpracowników, którzy w sytuacjach życia

---

²⁵ Por. DCE 10.

codziennego głoszą Jego miłość i czynią dobro, czerpiąc z Boga siłę do kochania, dawania i służenia.

Dla Rodziny Salezjańskiej „życie w obecności Boga” oznacza podtrzymywanie intensywnej i ciągłej relacji miłości z Bogiem („jedność z Bogiem”). Jest to zatem poczucie napętnienia się miłością podobną do Jego miłości, którą ofiarowuje się życzliwie i bezinteresownie tym, do których jest posłana. Jest to też umiejętność dostrzegania i przyjmowania znaków Jego tajemniczej obecności w oczekiwaniach i potrzebach dzisiejszych kobiet i mężczyzn. Właśnie do Niego, miłosiernego Ojca, ksiądz Bosko zwracał się w swoim przejmującym wezwaniem: *Da mihi animas, cetera tolle*. Wszystkim swoim uczennicom i uczniom powtarzał: „Najbardziej boską z rzeczy boskich jest współpraca z Bogiem dla zbawienia dusz i jest to niezawodna droga do świętości”.

Art. 24. Odczuwać jak Chrystus

W centrum swojego życia duchowego i posługi apostołskiej ksiądz Bosko postawił szczerą pobożność do Jezusa obecnego w Najświętszym Sakramencie, *Gospodarza* – jak zwykł mawiać – i boskiego Zbawiciela. Chciał naśladować jego zbawcze działania.

Włączeni w winny krzew Chrystusa sakramentem Chrztu Świętego, pozwalamy się kształtować na obraz i podobieństwo, pokornie poddając się działaniu Ducha Świętego, aż będziemy mogli powtórzyć za świętym Pawłem: „dla mnie bowiem żyć – to Chrystus” (Flp 1,21), „teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus” (Ga 2,20), podejmując też kolejne wezwanie Apostoła: „to dążenie niech was ożywia; ono też było w Chrystusie Jezusie” (Flp 2,5).

Ksiądz Bosko pragnął przyjmować i naśladować czujną świadomość bycia Wyśłannikiem Boga, prowadzonym we wszystkim przez Ducha Świętego; niewzruszone posłuszeństwo woli Ojca w pełnieniu powierzonej misji, odważnie stawiając czoła trudnościom i przeciwnościom (por. J 5,17s); stałe i hojne uwalnianie ludzkości od każdej formy śmierci oraz głoszenie wszystkim życia i radości; żarliwą troskę Dobrego Pasterza o prostych i ubogich; miłość, która przebacza zawsze, aż po krzyż; obietnicę, że będzie towarzyszył swoim wychowankom tak, jak Jezus towarzyszył dwojgu uczniom w drodze do Emaus.

Najważniejszą inspiracją do działania i przewodnikiem jest dla nas przede wszystkim postać Dobrego Pasterza, wyznaczająca dwie cenne perspektywy apostołskiej duchowości Rodziny Salezjańskiej. Apostoła/apostołka Pana Jezusa przykłada *po pierwsze* uwagę przede

wszystkim do osoby jako takiej i kocha ją taką, jaka jest, bez uprzedzeń i wyjątków, ponieważ Dobry Pasterz kochał także zaginioną owcę.

Po drugie apostoł/apostołka nigdy nie wskazuje na siebie samego, tylko zawsze na Pana Jezusa, bo jedynie On może uwolnić od wszelkich form zniewolenia. Podobnie tylko On nigdy nie opuści zagubionego, tylko solidaryzuje się z jego słabością i pełen ufności i nadziei, szuka go, odnajduje i przywraca do pełni życia.

Największą radością duchowych synów i córek księdza Bosko jest wrastanie w Chrystusa i upodabnianie się do niego. Z tego rodzi się miłość do Słowa i pragnienie przeżywania misterium Chrystusa, które powtarzane jest w liturgii Kościoła, wytrwałe sprawowanie sakramentów Eucharystii i Pojednania, wychowujących do chrześcijańskiej wolności, nawrócenia serca, ducha otwartości na drugiego człowieka oraz służby, udział w misterium Paschalnym, otwierającym na nowe rozumienie życia i jego osobistego i wspólnotowego znaczenia, wewnętrznego i społecznego.

Art. 25. Pozwolić się prowadzić Duchowi Świętemu

Życie chrześcijańskie, ze swej natury, jest życiem w Duchu. W procesie odnowy zapoczątkowanym przez Sobór Watykański II, Rodzin Salezjańska starała się pogłębić relację z Duchem Pana Zmartwychwstałego, definiując swoją tożsamość wokół charyzmatu księdza Bosko, prawdziwego daru Ducha i źródła duchowości ożywiającej jego apostołską Rodzinę.

Cechy określające naturę Ducha Świętego, które znajdujemy w objawionym Słowie Bożym, są ważnymi wskazaniem w duchowo-apostołskim życiu Rodziny Salezjańskiej: Duch jest Stworzycielem i daje życie; jest Posłanym przez Ojca i Zmartwychwstałego, aby przedłużyć w historii dzieło zbawienia; wprowadza wierzących w Prawdę/Chrystusa, żeby żyli Nim i w Nim; jest Głosem przemawiającym w sumieniach, by otwierać je na światło prawdy, a człowieka na dar miłości²⁶; we wspólnotach chrześcijan jest szczególnie żywą i przynoszącą owoce obecnością, jednoczącą je w komunii i posłudze, wlewającą na wiernych ducha posłannictwa; to On poprzedza każde zaangażowanie człowieka w dzieło ewangelizacji, wspiera go w nim i towarzyszy²⁷.

Członkowie Rodziny Salezjańskiej powinni zachowywać wobec Jego działania wewnętrzny pokój i ufność, przekonani, że zawsze podtrzymuje nas swoją siłą. Powinni z pokorą przyjmować

---

²⁶ Por. AA 19c; GS 22e.

²⁷ Por. AG 4.

Jego nieodgadnione natchnienia i mądrze rozeznawać obecność w losach własnych, innych ludzi i wspólnoty; mądrze i odważnie współpracować z Nim dla budowania Królestwa Bożego w życiu ludzi, Kościoła i społeczeństwa i okazywać wdzięczność za charyzmat księdza Bosko i hojność Ducha Świętego w realizowaniu jego wychowawczego i apostołskiego projektu.

Art. 26. Komunia i posłannictwo w Kościele

Ksiądz Bosko bardzo kochał Kościół, czego wyrazem było poczucie przynależności do wspólnoty eklezjalnej i budowanie Kościoła w różnych kontekstach kulturowych, mając przy tym na uwadze, że otrzymał szczególny charyzmat wychowywania młodzieży.

Jednym ze skarbów Rodziny księdza Bosko jest bogata tradycja synowskiej wierności Następcy św. Piotra oraz komunii i współpracy z lokalnymi Kościołami: „Gdy chodzi o dobro Kościoła i Papieża, żaden trud nie jest zbyt wielki”²⁸. „Jeśli Papież o coś prosi, niech jego prośba będzie dla nas rozkazem”²⁹.

Bezwarunkowe oddanie Papieżowi stanowiło w jego przypadku dowód miłości do Kościoła. Także współcześnie Rodzina Salezjańska przyjmuje to dziedzictwo.

Kościół jest widzialnym znakiem obecności zmartwychwstałego Chrystusa w historii ludzkości; to komunია braci w jedności wiary i różnorodności charyzmatów i postug, miłosierdzie, które poprzez głoszenie Ewangelii zachęca do poznawania miłości Boga; służba dla ludzkości przez budowanie świata odpowiadającego zamysłom Boga; rodzina, której jednoczącym centrum jest Chrystus Pan i sługa jedności, czyli Następca św. Piotra.

Duchowość odziedziczona po księdzu Bosko jest wybitnie eklezjalna, ponieważ ukazuje i podsyca komunię Kościoła, budując w sercu wspólnot chrześcijan sieć braterskich relacji i faktycznej współpracy; to duchowość wychowawcza, której celem jest pomaganie młodym i ubogim w odnajdywaniu najlepszego dla nich miejsca w Kościele oraz włączaniu się w budowanie Kościoła i w jego misję. Wzbogaca cały Kościół darem świętości wielu duchowych synów i córek księdza Bosko.

Art. 27. Duchowość codzienności

---

²⁸ MB V, s. 577; Konst. SDB art. 13.

²⁹ Por. MB V, s. 573.

Inspiracją dla księdza Bosko był św. Franciszek Salezy, w którym widział nauczyciela duchowości prostej, gdyż esencjonalnej, ludowej ponieważ otwartej na każdego, przyjaznej, gdyż bogatej wartościami ludzkimi a co za tym idzie szczególnie przydatnej w działaniach wychowawczych. W swoim podstawowym dziele (*Teotym, czyli traktat o miłości Bożej*) święty biskup Genewy pisał o *ekstazie*, która oznaczała nie tylko nadzwyczajne zjawiska duchowe, ile – zgodnie ze swoją etymologią – wyjście z siebie ku innemu, doświadczenie osoby, która pozwala się Bogu przyciągać, przekonywać czy podbijać, coraz głębiej zanurzając się w Jego tajemnicy.

Św. Franciszek Salezy wyróżniał trzy typy ekstazy:

- *Ekstazę umysłu*, czyli zadziwienie naturą Boga, ale też wielkimi dziełami, których dokonał w akcie stworzenia i nadal dokonuje w życiu osób i dziejach ludzkości; to sposób patrzenia, do którego dojrzewamy, jeśli medytujemy nad Słowem Bożym, które otwiera oczy i ukazuje nam rzeczy z perspektywy Boga;
- *Ekstazę uczuć*, czyli osobiste doświadczenie miłości Boga do nas, budzące pragnienie odpowiedzenia na nią. Karmieni tą miłością, chcemy ofiarowywać talenty i życie na chwałę Boga i dla jego Królestwa. Ekstaza uczuć wymaga nieustannej czujności, oczyszczanie serca i modlitwy;
- *Ekstazę działania albo życia*, która stanowiła dla niego uwieńczenie pozostałych, ponieważ pierwsza może przeradzać się w czystą spekulację, a druga w zwykłe uczucie. Ekstaza działania ujawnia natomiast hojność i bezinteresowność, które mogą pochodzić tylko od Boga. Przemienia się w konkretne i dynamiczne poświęcenie dla dobra ludzi w różnych formach posługi miłosierdzia.

Odczytując na nowo spuściznę księdza Bosko Założyciela, Rodzina Salezjańska przełożyła wymagania duchowości i mistyki św. Franciszka Salezego na proste, ale niełatwe sformułowanie: *duchowość codzienności*.

Art. 28. Ksiądz Bosko „kontemplatywny w działaniu”

Ksiądz Bosko wyrażał swoją mistykę zawołaniem *Da mihi animas, cetera tolle*. Odpowiadała ona *ekstazie działania* św. Franciszka Salezego: była mistyką codziennego działania, harmonizowania własnych myśli, uczuć i woli z Bogiem. Dlatego potrzeby braci, zwłaszcza

młodzieży, i apostołska troska zachęcały do modlitwy, a stała modlitwa podsycała hojne i ofiarne działanie z Bogiem dla dobra braci.

Była to mistyka „kontemplacji w działaniu”. Tak opisywał ją bł. Filip Rinaldi, który dogłębnie poznał życie wewnętrzne księdza Bosko: „ksiądz Bosko idealnie *utożsamiał* swoje działanie zewnętrzne, niestrudzone, absorbujące, bardzo szerokie, pełne odpowiedzialności, z życiem wewnętrznym wypływającym z poczucia obecności Boga, co stopniowo doprowadziło go do *doskonałego zjednoczenia* z Bogiem. W ten sposób stał się uosobieniem najdoskonalszego stanu ekstazy, czyli *czynnej kontemplacji*, ekstazy działania. Trwając w niej, z ekstatycznym spokojem ducha wszystko poświęcił dla zbawienia dusz”³⁰.

Rodzina Salezjańska przejęła tę głęboko przeżywaną przez niego mistykę, którą pozostawił jako cenne dziedzictwo swoim uczennicom i uczniom.

Art. 29. Dynamiczna miłość apostołska

Centralnym elementem duchowości księdza Bosko jest dynamiczna miłość apostołska. To esencja życia salezjańskiego i siła zaangażowania apostołskiego Rodziny Salezjańskiej.

Miłość jest imieniem Boga (por. 1 J 4,16). Oznacza energię ludzkiego serca i udział w miłosierdziu Ojca, współczującym sercu Chrystusa i niezwykłej miłości Ducha Świętego. Uczniów Pana poznaje się po tym, że miłują siebie nawzajem Bożą miłością.

Określenie *apostołska* odnosi się do włączenia w nieskończoną miłość Ojca, który posyła Jezusa, żeby ludzie otrzymali życie w obfitości; to podzielenie troski Dobrego Pasterza o zbawienie wszystkich i otwarcie na miłość, jaką Duch Święty działa w sumieniach i życiu ludzi.

Dynamiczna wyraża potencjał mobilności, umiejętność wprowadzania innowacyjnych rozwiązań, nie osiadania na laurach, wystrzegania się rutyny i każdej formy przeciętności i wygodnictwa. To poszukiwanie, z pasją i kreatywne, niezbędnych i najskuteczniejszych, konkretnych odpowiedzi na oczekiwania młodzieży i najniższych warstw społecznych.

Ksiądz Bosko wszystko to nazywał *sercem oratorium*: zapał, gorliwość, gotowość poświęcenia wszystkiego, co się posiada, szukanie nowych sposobów działania, wytrzymałość w godzinie próby, wola podnoszenia się po niepowodzeniach, życie i зараżanie optymizmem, pełna wiary i miłości troska i ofiarność, której najlepszym wzorem jest Maryja.

---

³⁰ F. Rinaldi, *Conferenze e scritti*, LDC, Leumann-Torino 1990, s. 114.

Dla Grup pracujących z dziećmi, wyrazem dynamicznej miłości apostołskiej jest czułość. W pracy z młodzieżą to otwarcie się na drugiego człowieka i zaakceptowanie go, zaangażowanie i towarzyszenie mu na drodze do dojrzałości. W Grupach otaczających troską osoby dotknięte różnymi formami ubóstwa, realizowana jest jako miłość miłosierna i opatrnościowa. Z kolei w przypadku Grup posługujących chorym i osobom w podeszłym wieku staje się miłością współczującą; u Córek Najświętszych Serc Jezusa i Maryi przejawia się jako miłość ofiarna, przede wszystkim wobec chorych na trąd; w Grupach prowadzących salezjański apostołat wśród osób prostych, zamieszkujących wioski leżące w miejscach bardzo odległych od większych ośrodków miejskich czy pracujących na zdegradowanych peryferiach miast, jest miłością pokorną, solidarną i ofiarną.

Art. 30. Łaska jedności

Źródło miłości apostołskiej jest nazywane w Rodzinie Salezjańskiej łaską jedności, apostołskim wnętrzem, kontemplacyjnym wymiarem życia, witalną syntezą, jednym i tym samym momentem umiłowania Boga i młodzieży, liturgią życia.

Na wyrażenie wewnętrznej jedności Rodziny Salezjańskiej przyjęto się sformułowanie *ewangelizować wychowując i wychowywać ewangelizując*, obejmujące zarówno metodę wychowawczą, jak duchowość poszczególnych Grup. Kiedy pozwalamy się prowadzić Duchowi Świętemu, życie i apostołat stają się jednym, podobnie jak modlitwa i działanie, miłość Boga i miłość bliźniego, troska o siebie i poświęcenie dla innych, wychowanie człowieka i głoszenie ewangelii, przynależność do Grupy i zakorzenienie w Kościele. Wszystko staje się jednością, życiodajną syntezą właściwą świętości. Mocą Ducha Świętego, który obejmuje całą osobę i może uczynić z niej wolne i radosne narzędzie w swoich rękach, rodzi się z niej nadzwyczajna siła działania i dawania świadectwa.

Dla każdego członka Rodziny Salezjańskiej miłość apostołska jest wewnętrzną i dynamiczną zasadą, która potrafi spajać wiele różnorodnych zajęć i codziennych trosk. Sprzyja łączeniu w jeden wewnętrzny ruch dwóch, nie dających się od siebie oddzielić biegunów miłości apostołskiej: Chrystusowej miłości Boga i miłości bliźniego.

Art. 31. Upodobanie młodzieży i praca wśród najniższych warstw społecznych

Żeby skutecznie realizować posłannictwo młodzieżowe i ludowe/masowe, uczennice i uczniowie księdza Bosko prawdziwie upodobali sobie młodzież i poświęcają się pracy wśród najniższych warstw społecznych. Są przekonani, że doświadczają Boga właśnie przez tych, do których są posłani: młodzież i zwykłych ludzi, zwłaszcza najuboższych.

Dziewczęta i chłopcy są darem Boga dla Rodziny Salezjańskiej; właśnie ich Chrystus i Maryja wskazali księdzu Bosko jako obszar posłannictwa, a dla nas wszystkich są sednem powołania i posłannictwa salezjańskiego.

Poświęcenie dla młodzieży oznacza serce nieustannie zwrócone w jej stronę, dostrzeganie aspiracji i pragnień, problemów i potrzeby; oznacza spotkanie z młodym człowiekiem na jego aktualnym etapie rozwoju, nie tylko po to, by dotrzymać mu towarzystwa – także po to, by zaprowadzić go tam, gdzie jest wezwany. Dlatego wychowawcy wyczuwają tkwiące w młodzieży siły dobra i wspierają ją w trudach rozwoju ludzkiego i chrześcijańskiego, określając z nią i dla niej możliwe drogi wychowania. W sercach gorliwych wychowawców i ewangelizatorów nie przestaje rozbrzmiewać wezwanie św. Pawła: miłość Chrystusa przynagla nas nieustannie (Por. 2 Kor 5,14).

Najniższe warstwy społeczne są naturalnym, powszednim środowiskiem spotkania z młodzieżą, zwłaszcza najbardziej potrzebującą pomocy. Rodzina księdza Bosko pracuje przede wszystkim ze zwykłymi ludźmi, wspomagając ich wysiłki w rozwoju ludzkim i wzrastaniu w wierze, podkreślając i promując wartości ludzkie i ewangeliczne, które sama posiada, czyli sens życia, nadzieję na lepszą przyszłość, solidarność.

Zakładając Stowarzyszenie Salezjanów Współpracowników i Stowarzyszenie Maryi Wspomożycielki ksiądz Bosko wytyczył drogę wychowania do wiary dla świeckich, doceniając przy tym elementy religijności ludowej.

By dotrzeć do jak największej możliwej liczby osób z posługą wychowawczą i ewangelizacyjną, poświęcał też czas na rozwijanie komunikacji społecznej.

Art. 32. Salezjańska serdeczność³¹

Serdeczność księdza Bosko bez wątplenia stanowi charakterystyczny element jego metody pedagogicznej. Jej znaczenie jest nie do przecenienia także dzisiaj, zarówno w kontekstach chrześcijańskich, jak wśród młodzieży innych religii.

---

³¹ Zob. przypis 23. [przyp. tłum.]

To nie tyle zasada pedagogiczna, ile esencjonalny element naszej duchowości; prawdziwa miłość, ponieważ jej źródłem jest Bóg, mówiąca językiem prostoty, uprzejmości i wierności; to ona budzi pragnienie odpowiedzi i zaufanie, czym otwiera drogę do zażyłości i głębokiej komunikacji („wychowanie jest sprawą serca”); rozlewając się, tworzy rodzinną atmosferę. Przebywanie w niej jest przyjemne i ubogające.

Taka miłość wymaga od wychowawcy siły ducha: woli bycia i wytrwania, zrezygnowania z siebie i poświęcenia, czystości uczuć i samokontroli postaw, zaangażowanego słuchania i cierpliwego czekania na najlepszy moment i sposób działania, umiejętności przebaczenia i odbudowywania relacji, łagodności osoby, która czasami potrafi też przegrywać, jednak nie traci wiary i bezgranicznej nadziei. Nie ma prawdziwej miłości bez ascetyczności i nie ma ascetyczności bez spotkania z Bogiem na modlitwie.

Serdeczność jest owocem miłości duszpasterskiej. Ksiądz Bosko mówił: „Na czym opiera się nasza zażyłość? [...] Na moim pragnieniu doprowadzenia do zbawienia waszych dusz, odkupionych cenną krwią Jezusa Chrystusa. Wy z kolei miłujecie mnie, ponieważ staram się prowadzić was drogą zbawienia wiecznego. Tak więc jej fundamentem jest dobro dusz naszych”³².

Tym sposobem staje się ona *znakiem* miłości Boga i narzędziem rozbudzania jego obecności w sercach tych, do których docierał; jest drogą ewangelizacji.

Dlatego jesteśmy przekonani, że apostołską duchowość Rodziny Salezjańskiej charakteryzuje nie miłość jako taka, ale umiejętność *kochania* i *rozbudzania miłości*.

Art. 33. Optymizm i radość w nadziei

W Jezusie z Nazaretu Bóg objawił się jako „Bóg radości”³³. Z kolei Ewangelia jest „dobrą nowiną”, która rozpoczyna się „błogosławieństwami”, czyli udziałem ludzi w błogosławieństwie Boga. Chodzi o głęboki dar, jakim jest radość rozumiana nie jako przelotna emocja, tylko wewnętrzną energią, której nie rozproszy nawet trud życia. Święty Paweł przypomina: „pełen jestem pociechy, opływam w radość w każdym ucisku” (2 Kor 7,4). Dlatego radość, której doświadczamy tu na ziemi należy traktować jako dar paschalnym, zapowiedź pełni radości, którą będziemy się cieszyć w wieczności.

---

³² J. Bosko, *Lettera a don Giuseppe Lazzerio e alla comunità degli artigiani di Valdocco*, Rzym 20 stycznia 1874, [w:] *Epistolario*, tom IV, s. 208, zredagował Francesco Motto, LAS, Rzym 2003.

³³ św. F. Salezy, *Lettere à la Présidente Brulart*, Annecy, 18 lutego 1605, [w:] *Oeuvres*, tom XIII, s. 16.

Ksiądz Bosko dostrzegł w młodości pragnienie szczęścia i przełożył jej radość życia na język wesołości, podwórka i święta; zawsze jednak to w Bogu wskazywał źródło prawdziwej radości. Niektóre jego pisma, na przykład *Młodzieniec zaopatrzony*, biografia Dominika Savio czy apolog w Valentino, dowodzą, że wiązał łaskę z radością. Nieustanne przypominanie o „nagrodzie raj” ukazywało radości ziemskie w perspektywie dopełnienia i pełni radości wiecznej.

Członkowie Rodziny Salezjańskiej w szkole księdza Bosko rozwijają w sobie pewne postawy sprzyjające radości i przekazują radość innym.

1. *Pokładanie ufności w zwycięstwo dobra*. „W każdym młodym człowieku – pisał ksiądz Bosko – nawet najgorszym czy najbardziej pokrzywdzonym i nieszczęśliwym jest miejsce otwarte na dobro. Pierwszym i najważniejszym obowiązkiem wychowawcy jest szukanie tego miejsca, tej wrażliwej struny serca, i umiejętne jej wykorzystanie”³⁴.
2. *Poszanowanie wartości ludzkich*. Uczennica i uczeń księdza Bosko dostrzegają wartości świata i nie narzekają na swoje czasy, wspierają każde dobro, zwłaszcza jeśli podoba się młodzieży i ludziom.
3. *Wychowanie do radości dnia codziennego*. Żeby nauczyć się lub przypomnieć sobie, jak cieszyć prostotą, różnymi radościami ludzkimi, które Stwórca każdego dnia stawia na naszej drodze, potrzeba cierpliwego wysiłku wychowawczego.

Uczennica i uczeń księdza Bosko są zawsze radośni, ponieważ całkowicie zawierają się „Bogu radości” i dają świadectwo czynów i słów „Ewangelii radości”. Pomni na wezwanie świętego Pawła: „radujcie się zawsze w Panu; jeszcze raz powtarzam: radujcie się!” (Flp 4,4), dzielą się tą radością i potrafią wychowywać innych do radości życia chrześcijańskiego i wartości święta.

Art. 34. Praca i umiarkowanie

Częścią ćwiczenia się w miłości apostoelskiej jest też potrzeba nawracania się i oczyszczania, albo mówiąc innymi słowami śmierć starego człowieka, by mógł narodzić się, żyć i rozwijać nowy człowiek, który na obraz Jezusa Apostoła Ojca, jest gotowy na codzienne poświęcenia pracy apostoelskiej. Dawać siebie to opróżniać się, a opróżniać się to pozwalać się

---

³⁴ MB V, s. 367.

wypełniać Bogu, żeby ofiarowywać Go innym. Nieodzownymi elementami tego procesu są obojętność, rezygnacja, poświęcenie. Nie wynika to z miłości do ascetyzmu, tylko z logiki miłości. Nie ma apostołatu bez ascetyzmu i nie ma ascetyzmu bez mistyki. Kto całego siebie oddaje na służbę posłannictwa nie potrzebuje nadzwyczajnych umartwień; wystarczą trudy życia i pracy apostołskiej, jeśli przyjmujmowane z wiarą i ofiarowywane z miłością.

Asceza zalecana przez księdza Bosko ma różne aspekty: może być *ascezą pokory* pozwalająca poczuć, że jesteśmy jedynie sługami Boga; *ascezą umartwienia*, ucząca jak stać się panem samego siebie, chroniąc własne zmysły i serce oraz czuwając, by poszukiwanie wygody nie wysuszyło źródła hojności; *ascezą odwagi i cierpliwości*, pozwalająca wytrwać w działaniu, kiedy zderzamy się z brutalną rzeczywistością; *ascezą zawierzenia*, kiedy wydarzenia życia prowadzą nas pod krzyż Chrystusa.

Art. 35. Wykazywanie się inicjatywą i posłuszeństwo

Kierowani pragnieniem czynienia dobra, poszukujemy najlepszych dróg jego urzeczywistniania. Polega to na właściwym odczytywaniu konkretnych potrzeb i możliwości, rozeznaniu duchowym w świetle Słowa Bożego, odwadze wykazywania się inicjatywą, proponowaniu kreatywnych i nowatorskich rozwiązań, adaptacji do zmieniających się okoliczności, umiejętności współpracy, gotowości do weryfikacji.

Ksiądz Filip Rinaldi przypominał Salezjanom Księdza Bosko, że „umiejętność adaptacji do wszelkich form dobra, które nieustannie pojawiają się w świecie wynika z [...] Konstytucji; dzień, w którym wprowadzono by zmiany sprzeczne z tym duchem, oznaczałby koniec Towarzystwa [św. Franciszka Salezego]”³⁵. Jego słowa w tej samej mierze odnoszą się do pozostałych Grup Rodziny Salezjańskiej.

Ksiądz Bosko wielokrotnie i w różnych słowach zachęcał do wykazywania się inicjatywą: „gdy chodzi o dobro młodzieży, tam, gdzie jest ono zagrożone, lub zdobywanie dusz dla Boga, bywam wręcz zuchwały”³⁶; „należy szukać możliwie najszerszego kompromisu, jeśli tylko jest on możliwy; naginać się do wymogów współczesności albo tradycji i zwyczajów różnych miejsc, byle tylko nie postępować wbrew sumieniu”³⁷.

---

³⁵ I. Viganò, *Don Filippo Rinaldi, guarino Testimone e Interprete dello „spirito salesiano”*, [w:] ACG r 332, Rzym, 5 grudnia 1989.

³⁶ List do Vespinianów, *Epistolario* CERIA III, s. 166-167, por. też *MB* XIV, s. 622.

³⁷ *MB* XIII, s. 283.

Jest to nie tyle kwestia strategii, ile fakt duchowy, ponieważ oznacza nieustanne odnawianie siebie samych i własnego działania w posłuszeństwie Duchowi Świętemu, w obliczu znaków czasów.

Pojawianie się w XX w. wielu Grup Rodziny Salezjańskiej było owocem ducha inicjatywy i posłuszeństwa poszczególnych Założycieli, wiernych a zarazem kreatywnych dzieci księdza Bosko.

Art. 36. Salezjański duch modlitwy

Modlitwa salezjańska to *modlitwa apostołska*; rodzi się z działania i wzbija do Boga, by następnie powrócić z Nim w działanie, napełniając umysł i ciało Bożą miłością.

Ksiądz Bosko nie poświęcał wiele czasu na modlitwę. Nie sięgał też po żadne szczególne metody czy formy modlitwy (wystarczały mu „praktyki dobrego chrześcijanina”), ponieważ działanie i modlitwa zlewały się w nim w jedno. Ogrom pracy absorbującej go od rana do nocy nie przeszkadzał w modlitwie, wręcz przeciwnie – rozbudzał ją i nadawał jej kierunek. Z kolei modlitwa w głębi serca odnawiała energię jego miłości, żeby mógł się cały poświęcać dla dobra swojej ubogiej młodzieży.

Już sama nazwa *oratorium*, którą nadał pierwszej założonej przez siebie instytucji, oznacza, że w jej obrębie wszystko było modlitwą, albo mogło się nią stać i że dobro, które tam czyniono było owocem modlitwy księdza Bosko, jego współpracowników i wychowanków.

A zatem dla wszystkich żyjących duchowością księdza Bosko i wypełniających jego postannictwo charakterystyczna modlitwa w różnych chwilach dnia, co nie oznacza zaniedbywania momentów wyraźnie modlitewnych, czyli słuchania Słowa Bożego i odpowiedzi miłości, które przemieniają życie w modlitwę i modlitwę w życie.

Art. 37. Maryja Wspomożycielka Nauczycielką apostołskiej duchowości

Pobożność Maryjna (podobnie jak pobożność eucharystyczna i oddanie Papieżowi) była jedną z form pobożności, które naznaczyły duchowe i apostołskie życie księdza Bosko. Cała Rodzina Salezjańska jest i czuje się *Rodziną maryjną*, zapoczątkowaną za sprawą matczynego działania Niepokalanej Wspomożycielki. Wszystkie Grupy Rodziny Salezjańskiej potwierdzają to w tekstach swoich konstytucji czy dokumentów założycielskich.

Dla Salezjanów Księża Bosko Maryja Wspomożycielka jest wzorem do naśladowania i przewodniczką w działaniu wychowawczym i apostołskim³⁸, matką i nauczycielką w formacji³⁹ szczególnie przyzywaną na modlitwie⁴⁰.

Dla Córek Maryi Wspomożycielki, Maryja dziewica matka, pokorna służebnica, matka Zbawiciela jest matką i wychowawczynią każdego powołania salezjańskiego oraz „właściwa przełożona Instytutu”⁴¹. Jest wzorem wiary, nadziei, miłości i jedności z Chrystusem; troski, gorliwości i matczynej dobroci; życia konsekrowanego, modlitwy, hojności, postawy słuchania, pokory i współpracy oraz apostołskiej miłości⁴².

Salezjanka Współpracownica i Salezjanin Współpracownik „odkrywa w Maryi Niepokalanej i Wspomożycielce najgłębszy aspekt swojego powołania, czyli bycie prawdziwym «współpracownikiem Boga» w realizacji jego planu zbawienia”⁴³.

W Stowarzyszeniu Maryi Wspomożycielki zawierzenie Maryi przekłada się na „życie – za przykładem Maryi – duchowością codzienności w postawie ewangelicznej, zwłaszcza wdzięczności Bogu za cuda, których nie przestaje czynić, i wierności nawet w chwilach trudności i krzyża”⁴⁴.

Siostry Miłości mówią, że Maryja pomaga im żyć Duchem Świętym, stawiać w centrum życia Jezusa Chrystusa, budować relacje z ludźmi oparte na szczerej miłości i bezgranicznej ufności w Maryję, iść za jej przykładem Kobiety wierzącej, szukającej woli Bożej w codzienności, kochającej i troskliwej Matki innych, Uczennicy Syna, słuchającej Jego słowa, Pocieszycielki strapionych, Wspomożycielki chrześcijan i Matki ludzkości⁴⁵.

Salezjańskie Stowarzyszenie Kobiet w swoim dokumencie programowym pisze: „Maryja to pierwsza zaangażowana świecka, ofiarowująca siebie, wiernie przyjmująca plan Boży, która przemieniła Jego słowo w życie, jako kobieta, małżonka i matka, nauczycielka i świadek; pierwsza ewangelizowana i pierwsza ewangelizująca. Jest natchnieniem i wzorem do naśladowania dla członkiń Salezjańskiego Stowarzyszenia Kobie, dlatego jest Pierwszą spośród nas, wzorem, przewodniczką, natchnieniem, matką, siostrą i wierną towarzyszką w wypełnianiu naszej misji”⁴⁶.

---

³⁸ Por. *Konst. SDB* art. 20, 34, 92.

³⁹ Por. tamże art. 98.

⁴⁰ Por. tamże, art. 84, 87, 92.

⁴¹ Por. *Konst. FMA* art. 17, 18, 44, 79, 114.

⁴² Por. tamże art. 4, 7, 11, 14, 37, 39, 44, 71, 79.

⁴³ *SPVA* art. 20.

⁴⁴ *Nowy regulamin ADMA* art. 4.

⁴⁵ Por. *Konst. SCG* art. 12.

⁴⁶ Por. *Ideario DS*. art. 14.

Naszą duchowość charakteryzuje zatem codzienne zawierzenie Maryi, które z jednej strony przypomina energię wstępującą, czyli ofiarowywanie siebie, by hojnie wypełniać swoje postannictwo; z drugiej zaś jest energią zstępującą, czyli przyjmowaniem z ufnością i wdzięcznością pomocy Tej, która prowadziła księdza Bosko i nie przestaje prowadzić zapoczątkowanej przez niego duchowej Rodziny.

Rozdział czwarty

Formacja do komunii i posłannictwa w Rodzinie Salezjańskiej

Każda Grupa troszczy się o formację swoich członków, czerpiąc ze wspólnego bogactwa Rodziny Salezjańskiej i własnych źródeł, niemniej jednak można wskazać pewne wspólne elementy formacji, możliwe punkty przecięcia i obszary pożądanej współpracy.

Art. 38. Poznanie tożsamości każdej Grupy

Komunia Rodziny Salezjańskiej opiera się nie tylko na wspólnym charyzmacie i posłannictwie. Jednym z jej filarów jest także poznanie siebie nawzajem i docenianie wkładu poszczególnych Grup, ponieważ jedność nie oznacza nigdy jednolitości, tylko zgromadzenie wokół wspólnego centrum różnorodnych wyrazów charyzmatu i ducha.

Obecność każdej Grupy składa się na bogactwo, które jest naszym wspólnym dobrem. By móc cieszyć się darami i niepowtarzalnością każdego, należy ułatwiać poznawanie siebie nawzajem.

Rozpowszechnianie *Karty tożsamości charyzmatycznej i duchowej*, literatury poświęconej księdzu Bosko, żywotów Założycielek i Założycieli i dokumentów programowych poszczególnych Grup, *Życzeń noworocznych* Księdza Generała (tak zwanej *Wiązanki*), *Biuletynu salezjańskiego*, dzielenie się szczególnie ważnymi doświadczeniami apostołatu może przyczynić się do poznawania siebie nawzajem i wzajemnego szacunku, jednocześnie wzmacniając jedność Rodziny.

Poznawać należy przede wszystkim Grupy założone przez samego księdza Bosko oraz obecne i działające w naszej bezpośredniej okolicy.

Art. 39. Wspólna formacja

Dla zapewnienia jedności ducha i współdziałania w posłannictwie potrzeba też momentów wspólnej formacji, zwłaszcza w przypadku pogłębiania refleksji nad esencjonalnymi elementami charyzmatu czy opracowywania projektów zakładających udział innych Grup.

Formacja powinna odbywać się zawsze zarówno w poszanowaniu słusznej autonomii każdego, jak w duchu rodzinnym, wyrażającym i umacniającym jedność.

Ponieważ zawsze istnieje ryzyko sprowadzania perspektywy innych do własnego punktu widzenia, żeby prowadzić wspólną formację trzeba przede wszystkim nauczyć się *myśleć razem*. Jest to możliwe tylko wtedy, gdy pokona się strach przed dyskusją, przesuając środek ciężkości z siebie na innych i celem jest dobro, a nie afirmacja samego siebie; kiedy łączy się prawdę z miłosierdziem.

Trzeba też nauczyć się *pracować razem*, wskazując sposoby i strategie wspólnych poszukiwań i konstruktywnego dialogu.

Zawsze i bez względu na wszystko trzeba *razem się modlić*, ponieważ to Duch Święty jest Światłem prawdy i gwarantem jedności, Pierwszą Przyczyną tego co dobre, sprawiedliwe, słuszne i korzystne w życiu poszczególnych osób i grup.

Wiele może być okazji do wspólnej formacji:

- Sesje poświęcone pogłębieniu wybranych aspektów wspólnego, ale zróżnicowanego doświadczenia charyzmatycznego, naszej duchowości, dziedzictwa księdza Bosko, wyzwań, jakie stawiają przed nami znaki czasu, najważniejszych wydarzeń eklesjalnych czy ważnych wskazań nauczania Papieża i episkopatu;
- Dyskusje nad sposobami prowadzenia duszpasterstwa młodzieżowego i jego problemami, wybranymi zagadnieniami pedagogii salezjańskiej czy strategii zaangażowania na polu nowej ewangelizacji;
- Uczestniczenie w rozeznawaniu sytuacji nastroczających wyjątkowych trudności lub w tworzenie wspólnych programów formacyjnych albo projektów apostołskich.

Szczególne znaczenie w obszarze formacji odgrywa Konsulta Rodziny Salezjańskiej, w której powinny uczestniczyć wszystkie Grupy.

Art. 40. Wrastanie w konteksty kulturowe, społeczne i eklesjalne

Pełnienie posłannictwa wymaga umiejętności wrastania w różne konteksty kulturowe, społeczne i eklesjalne, uświadamiając sobie potrzeby – także te naglące – i wykazując się umiejętnością współpracy z innymi osobami i instytucjami, które działają na rzecz dobra.

Do tego potrzeba wykształcić osobistą postawę słuchania bez uprzedzeń, otwartości bez podejrzeń, okazywania uznania bez zazdrości, zaangażowania bez rezerwy. Pomaga to w

inkulturacji wiary i charyzmatu w procesie budowania komunii kościoła, wykraczającej coraz bardziej poza obręb własnej Grupa i samej Rodziny Salezjańskiej.

Kształtowanie w sobie tych postaw przebiega zawsze na konkretnym terenie spotkań z grupami, ruchami i stowarzyszeniami wyrażającymi bogactwo Kościoła i służą Królestwu Bożemu.

Najważniejszą z nich jest Ruch Salezjański. Duchowa Rodzina księdza Bosko stanowi jego centrum animacji.

Żywymi polami formacji są także ośrodki Grup Rodziny Salezjańskiej w lokalnym Kościele i współpraca z innymi grupami kościelnymi działającymi na danym terenie. Bóg obdarza swoją łaską różne ruchy w Kościele, co wyraża się w szczególnej duchowości i niepowtarzalnej formie apostolatu. Różnorodność tą należy dostrzegać i akceptować, jednocześnie obdarowując pozostałych naszą własną tożsamością charyzmatyczną i posługą.

Proces formacji wychowuje do wzajemnego szacunku, wyposaża w miłosierną miłość i chęć współpracy, uczy cierpliwej pracy, dalekowzroczości i gotowości do poniesienia niekiedy koniecznej ofiary.

Za przykładem księdza Bosko, który był otwarty na każdego, dla każdego życzliwy i miał dobre słowo, wszystkim potrafił okazywać wdzięczność i z każdym dzielił się swoimi intuicjami, doświadczeniami i pracą, Rodzina Salezjańska wezwana jest do nieustannego potwierdzania otrzymanego daru, dzieląc się nim z całym Kościołem.

Art. 41. Metodologia współpracy

Umiejętność współpracy nie przychodzi sama z siebie. Wymaga formacji uwzględniającej koniecznie następujące elementy:

1. Przede wszystkim należy uczyć się *wspólnego planowania*. Każde działanie wychowawcze i apostołskie zaczyna się analizą sytuacji grupy, do której jest skierowane i zmierza do osiągnięcia określonych celów krótko, średnio i długookresowych. Wszystko należy analizować i programować wspólnie, doceniając kompetencje osób i Grup, respektując widocznych różnice i dbając o wypracowanie porozumienia.
2. Trzeba kierować się logiką *zarządzania*. Współpraca nigdy nie pojawia się automatycznie. Potrzeba do tego pewnych umiejętności: dogłębnego poznania problemu, który chce się rozwiązać, wyraźnego zdefiniowania zakładanych celów,

realistycznej oceny możliwości działania, sił i zasobów, którymi się dysponuje, uczciwego zadeklarowania wkładu, jaki każda ze stron może i zamierza wnieść.

3. Należy też podporządkować się logice *wzajemności*. Dawanie i otrzymywanie nie przebiegają nigdy wyłącznie jednokierunkowo. Wzajemność to świadomość daru swojego i innych, uznanie wartości własnej i wartości innego, przyjęcie i wymiana uzupełniających się nawzajem wrażliwości, pomysłów, kompetencji, hojna i pokorna deklaracja działania.

4. W końcu trzeba też uczyć się *współodpowiedzialności*. Dobry wynik współpracy na polu wychowania i apostołatu zależy zarówno od odpowiedzialnego przyjęcia roli koordynatora procesu, jak i określenia odpowiedzialności innych jego uczestników, umożliwiając każdemu aktywne zaangażowanie w realizację wspólnego projektu.

Art. 42. Rola kapłana w Rodzinie Salezjańskiej

Sobór Watykański II w osobie kapłana wskazał przewodnika i wychowawcę Ludu Bożego: w *Presbyterorum ordinis* czytamy: „niewiele dadzą ceremonie, chociażby piękne, albo stowarzyszenia, choćby kwitnące, jeśli nie są nastawione na wychowywanie ludzi do osiągnięcia dojrzałości chrześcijańskiej”⁴⁷.

Tym samym uprawomocnił stwierdzenie: „do kapłanów zatem, jako wychowawców w wierze, należy troszczyć się osobiście lub przez innych, by każdy z wiernych został doprowadzony w Duchu Świętym do rozwoju swego własnego powołania zgodnie z Ewangelią, do szczerzej i czynnej miłości oraz wolności, którą nas Chrystus wyzwolił”⁴⁸.

Dla kapłana salezjanina jest to wezwanie do przyjęcia najważniejszej ze spoczywających na nim odpowiedzialności, czyli odpowiedzialności za formację. Słowo Boże, sakramenty, zwłaszcza Eucharystia, posługa na rzecz jedności i uczynki miłosierdzia stanowią największy skarb Kościoła.

Parafrazując słowa Soboru, można zatem stwierdzić, że nie da się formować duchowo takiej Rodziny apostołskiej, jak Rodzina Salezjańska bez sprawowania sakramentu Eucharystii. Ona powinna być początkiem każdego działania wychowawczego, które ma budować ducha

---

⁴⁷ PO 6. Przekład polski za protokół dostępu: <http://archidiecezja.lodz.pl/czytelni/sobor/dk2.html>, data konsultacji: 26 kwietnia 2012.

⁴⁸ Tamże.

rodziny⁴⁹. Rodzina Salezjańska zawsze podkreślała, że sakrament Eucharystii jest nieodzownym elementem formacji i potwierdza to raz jeszcze w niniejszym dokumencie.

---

⁴⁹ Por. tamże.

Rozdział piąty

Członkowie Rodziny Salezjańskiej i jej animacja

Art. 43. Powiększająca się Rodzina

Na przestrzeni ostatnich dekad Rodzina Salezjańska przeżyła prawdziwy rozkwit. Do pierwszych czterech Grup, pod natchnieniem Ducha Świętego, dołączyły kolejne, które swoim niepowtarzalnym powołaniem ubogaciły komunie i poszerzyły obszar posłannictwa salezjańskiego.

Wszyscy widzimy, że Rodzina się rozrosła, zwiększyło się też zaangażowanie apostołskie w różnych krajach świata i poszerzył się obszar działania na rzecz wielu młodych i dorosłych. Z jednej strony daje to powód do wyrażania naszej wdzięczności Bogu, z drugiej zaś budzi świadomość większej odpowiedzialności, ponieważ powołanie naszej Rodziny, jak każde inne powołanie, jest powołaniem do wypełniania określonego posłannictwa. Rodzina Salezjańska jest powołana przede wszystkim do pracy na rzecz zbawienia młodzieży, zwłaszcza najuboższej, opuszczonej i narażonej na różnego rodzaju niebezpieczeństwa⁵⁰.

Grupy formalnie należące do Rodziny Salezjańskiej to:

1. Towarzystwo św. Franciszka Salezego (Salezjanie Księdza Bosko),
2. Córki Maryi Wspomożycielki Wiernych,
3. Stowarzyszenie Salezjanek Współpracownic i Salezjanów Współpracowników,
4. Stowarzyszenie Maryi Wspomożycielki,
5. Stowarzyszenie Byłych Wychowanek i Wychowanków Księdza Bosko,
6. Stowarzyszenie Byłych Wychowanek i Wychowanków Córek Maryi Wspomożycielki Wiernych,
7. Ochotniczki Księdza Bosko,
8. Córki Najświętszych Serc Jezusa i Maryi,
9. Salezjanki Oblatki Serca Jezusa,
10. Apostołki Świętej Rodziny,
11. Siostry Miłości,
12. Siostry Misjonarki Maryi Wspomożycielki,
13. Córki Bożego Zbawiciela,

---

⁵⁰ Por. P. Chiávez, *Rodzina Salezjańska wczoraj i dziś: nasienie stało się drzewem a drzewo lasem*, życzenia noworoczne Przełożonego Generalnego na 2009 r. (wiązanka).

14. Siostry Służebniczki Niepokalanego Serca Maryi,
15. Siostry Jezusa Młodzieńca,
16. Salezjańskie Stowarzyszenie Kobiet,
17. Ochotnicy Księdza Bosko,
18. Siostry Katechetki Maryi Niepokalanej i Wspomożycielki Wiernych,
19. Córki Królowania Maryi Niepokalanej,
20. Świadkowie Zmartwychwstałego,
21. Zgromadzenie Świętego Michała Archanioła,
22. Zgromadzenie Sióstr Zmartwychwstania,
23. Siostry Zwiastunki Pana,
24. Uczniowie,
25. Nowa Pieśń,
26. Zgromadzenie Sióstr Świętego Michała Archanioła (Michalitek),
27. Siostry Maryi Wspomożycielki Wiernych,
28. Wspólnota Postannictwa Księdza Bosko,
29. Córki Królowania Maryi Niepokalanej.

Art. 44. Rodzina Salezjańska

Rodzina Salezjańska, szeroki Ruch na rzecz zbawienia młodzieży, który prowadzi różne formy apostołatu na misjach, wśród najniższych warstw społecznych, w dziedzinie komunikacji społecznej i poprzez troskę o powołania, otwarta jest dla innych Grup, które oficjalnie wystąpią do Przełożonego Generalnego SDB o włączenie do niej.

Podstawowe kryteria pozwalające stwierdzić przynależność do Rodziny Salezjańskiej to:

1. Udział w „powołaniu salezjańskim”, czyli wyraźnie widoczne w charakterze danej Grupy ludzkie i charyzmatyczne doświadczenie księdza Bosko. W każdym przypadku ksiądz Bosko stanowi punkt wyjścia drogi uczniowskiej i apostołskiej, a co za tym idzie nie przestaje inspirować i jednoczyć.
2. *Udział w salezjańskim postannictwie do młodzieży i/lub najniższych warstw społecznych*, co oznacza, że jeden z celów Grupy musi być typowym celem postannictwa salezjańskiego, nawet jeśli sformułowany i realizowany w niepowtarzalny sposób.

3. *Udział w salezjańskiej duchowości, metodzie wychowawczej i stylu posłannictwa*, czyli dziedzictwie duchowym i pedagogicznym księdza Bosko.
4. *Życie ewangeliczne w duchu salezjańskim*, to znaczy życie czerpiące inspirację z rad ewangelicznych, wskazujących drogę do świętości. Jego konkretnym wyrazem jest zarówno składanie ślubów zakonnych, jak przyrzeczeń lub określona forma zaangażowania, w zależności od charakteru Grupy.
5. *Aktywne braterstwo*, które prowadzi do budowania wspólnoty i harmonijnej, komplementarnej współpracy z innymi Grupami Rodziny Salezjańskiej.

Art. 45. Punkty odniesienia

Rodzinę Salezjańską łączy apostołska komunია o charakterze charyzmatycznym, dlatego wszystkie Grupy uznają Przełożonego Generalnego SDB, Następcę księdza Bosko, za Ojca i centrum jedności całej Rodziny.

Na Salezjanach Księdza Bosko, w sposób szczególny dziedziczących bogactwo jego charyzmatu, spoczywa odpowiedzialność za animację całej Rodziny. Ich zadaniem jest „utrzymanie jedności ducha oraz pobudzanie do dialogu i braterskiej współpracy, by ubogacać siebie nawzajem i osiągać większą skuteczność apostołską”⁵¹. To znaczy, że ich posługa nie polega na sprawowaniu władzy zarządzającej, tylko jest pokornym i radosnym poświęceniem, by cała Rodzina kroczyła w wierności otrzymanym darom, polegającym na ułatwianiu komunikacji, dialogu i wypełniania posłannictwa.

Art. 46. Struktury animacji i spotkania Rodziny Salezjańskiej

Do zapewnienia stałej i skutecznej animacji Rodziny Salezjańskiej niezbędne są struktury koordynacji i organizacja spotkań:

Na poziomie światowym, regionalnym, narodowym, inspektorialnym i lokalnym odpowiedzialność za podtrzymywanie jedności i animację Rodziny Salezjańskiej spoczywa na Radach lub Konsultach Rodziny Salezjańskiej.

---

⁵¹ Konst. SDB art. 5a.

Niezależnie od poziomu, zadaniem Konsulty jest umożliwianie i ułatwianie realizacji następujących celów:

1. Poznawania i pogłębiania znajomości księdza Bosko, jego życia, pedagogii i duchowości, by poznawać, rozumieć i coraz bardziej przyjmować jego apostolski projekt i kryteria działań wychowawczych.
2. Wzmacniania poczucia przynależności do Rodziny Salezjańskiej, ułatwiając bezpośrednie i konkretne poznawanie siebie nawzajem, podkreślając przy tym wyjątkową wartość każdej Grupy.
3. Proponowania wspólnych inicjatyw formacyjnych.
4. Poznawania wyzwań duszpasterskich społeczeństwa i Kościoła lokalnego, w którym żyje Rodzina Salezjańska, badając możliwości współpracy duszpasterskiej, z zachowaniem odrębnego charakteru każdej z Grup w komunii jednego postannictwa salezjańskiego.
5. Podejmowania wspólnych, konkretnych inicjatyw apostolski, zawsze, kiedy to możliwe.

Konsulta Światowa Rodziny Salezjańskiej spotyka się raz w roku, w Domu Generalnym SDB. Jej zadaniem jest proponowanie podstawowych linii animacji na kolejny rok duszpasterski.

Regiony i Inspektorie co roku obchodzą *Dzień Rodziny Salezjańskiej*, ważny moment formacji i dialogu.

Na poziomie światowym organizowane są *Dni Duchowości Rodziny Salezjańskiej*, czas komunii, refleksji i dialogu, poświęcony zwłaszcza pogłębianiu treści *Życzeń noworocznych Przełożonego Generalnego SDB* (tzw. *Wiązanki*). *Życzenia* to dokument przygotowywany rokrocznie przez Następcę księdza Bosko, jako wspólny punkt wyjścia do refleksji i przeżywania określonego aspektu salezjańskiej duchowości i postannictwa.

Art. 47. Modlitwa

Święty Janie Bosko,

Ojciec i Nauczycielu młodzieży,

który dzięki swojej otwartości na dary Ducha Świętego,

pozostawiłeś Rodzinie Salezjańskiej skarb umiłowania „małych i ubogich”,

rozpalając w naszych duszach miłość, której wzorem jest Chrystus Dobry Pasterz,

naucz nas każdego dnia być dla nich znakami i postaciami Bożej miłości.

Wypraszaaj dla wszystkich członków swojej Rodziny

serce pełne dobroci,

stałość w pracy,

dar mądrego rozeznawania,

odwagę dawania świadectwa głębokiemu przesłaniu Kościoła

i ofiarność misyjną.

Wyproś dla nas u Pana łaskę wierności szczególnemu przymierzu, które zawarł z nami

i spraw, byśmy prowadzeni przez Maryję Wspomożycielkę,

z radością kroczyli z młodzieżą drogą prowadzącą ku Miłości.

Amen

Spis treści

Wykaz skrótów	2
Prezentacja Karty tożsamości Rodziny Salezjańskiej.....	4

Rozdział pierwszy

Rodzina Salezjańska w Kościele

Art. 1. Charyzmat i duchowość założyciela	6
Art. 2. Rozwój Rodziny Salezjańskiej	7
Art. 3. Struktura i charakter	8
Art. 4. Jedność i różnorodność	9
Art. 5. Tajemnica Trójcy Świętej źródłem komunii	9
Art. 6. W komunii z Kościołem	10
Art. 7. Ku nowemu chrześcijańskiemu humanizmowi	11
Art. 8. Cenny wkład kobiet	12
Art. 9. Rozwijanie nowych form solidarności	13
Art. 10. Wymiana darów	14
Art. 11. Maryja naszą domowniczką	15
Art. 12. Ksiądz Bosko punktem odniesienia	16
Art. 13. Przełożony Generalny Salezjanów Księdza Bosko w Rodzinie Salezjańskiej	16

Rozdział drugi

Posłannictwo Rodziny Salezjańskiej

Art. 14. Posłannictwo charyzmatyczne w Kościele i dla Kościoła	18
Art. 15. Rodzina apostołska	19
Art. 16. „Posłannictwo młodzieżowe, ludowe/masowe i misyjne”	20
Art. 17. Na służbie Ewangelii	21
Art. 18. W nowych kontekstach religijnych i kulturowych.....	23
Art. 19. Komunia i współpraca w wypełnianiu posłannictwa	25
Art. 20. Autonomia i niepowtarzalność każdej Grupy.....	25

Art. 21. Apostolska współodpowiedzialność.....	26
--	----

Rozdział trzeci

Duchowość Rodziny Salezjańskiej

Art. 22. Horyzonty apostolskiej duchowości Rodziny Salezjańskiej	28
Art. 23. Współpracować z Bogiem Ojcem	28
Art. 24. Odczuwać jak Chrystus	29
Art. 25. Pozwolić się prowadzić Duchowi Świętemu.....	30
Art. 26. Komunia i posłannictwo w Kościele	31
Art. 27. Duchowość codzienności.....	31
Art. 28. Ksiądz Bosko „kontemplatywny w działaniu”	32
Art. 29. Dynamiczna miłość apostolska.....	33
Art. 30. Łaska jedności.....	34
Art. 31. Upodobanie młodzieży i praca wśród najniższych warstw społecznych.....	34
Art. 32. Salezjańska serdeczność.....	35
Art. 33. Optymizm i radość w nadziei.....	36
Art. 34. Praca i umiarkowanie	37
Art. 35. Wykazywanie się inicjatywą i posłuszeństwo	38
Art. 36. Salezjański duch modlitwy	39
Art. 37. Maryja Wspomożycielka Nauczycielką apostolskiej duchowości	39

Rozdział czwarty

Formacja do komunii i posłannictwa w Rodzinie Salezjańskiej

Art. 38. Poznanie tożsamości każdej Grupy	42
Art. 39. Wspólna formacja	42
Art. 40. Wrastanie w konteksty kulturowe, społeczne i eklezjalne	43
Art. 41. Metodologia współpracy.....	44
Art. 42. Rola kapłana w Rodzinie Salezjańskiej	45

Rozdział piąty

Członkowie Rodziny Salezjańskiej i jej animacja

Art. 43. Powiększająca się Rodzina.....	47
Art. 44. Rodzina Salezjańska.....	48
Art. 45. Punkty odniesienia	49
Art. 46. Struktury animacji i spotkania Rodziny Salezjańskiej.....	49
Art. 47. Modlitwa	50
Spis treści.....	52